

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI
FILOZOFICKÁ FAKULTA
KATEDRA DĚJIN UMĚNÍ

RUDOLFÍNSKÝ MALÍŘ HANS HOFFMANN

bakalářská diplomová práce

TEREZA ZAPLETALOVÁ

Vedoucí práce: Prof. PhDr. Ladislav Daniel, Ph.D.

Olomouc 2015

Práce v celkovém rozsahu obsahuje 107 900 znaků.

Místopřísežně prohlašuji, že jsem bakalářskou diplomovou práci na téma: „Rudolfínský malíř Hans Hoffmann“, vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucího diplomové práce a uvedla jsem všechny použité podklady a literaturu.

V Olomouci dne: 23.06.2015

Podpis:

Poděkování

Srdečně děkuji vedoucímu své bakalářské práce prof. PhDr. Ladislavu Danielovi, Ph.D. za jeho odborné vedení, konzultace, cenné rady a připomínky.

Abstrakt

Práce se věnuje rudolfínskému malíři Hansi Hoffmannovi. Autorka zpracovala dostupné informace o umělci, z probádané literatury sestavila jeho životopis, dále se zaměřila na jeho pražské působení na rudolfínském dvoře, kde se zabývala jeho potřebnostmi a užitkem jako dvorního malíře Rudolfa II. a znalcem Albrechta Dürera, který byl velice oblíben samotným císařem.

Hans Hoffmann, rodák z Norimberku, byl zprostředkovatel tzv. dürerovské renesance a tradice do pražského prostředí. V rané tvorbě byl ovlivněn nizozemským malířstvím. S Dürerovou tvorbou se podrobně seznámil v Norimberku v dílně Imhoffů, ve které pracoval a na zakázku vytvářel přesné kopie děl a díky této činnosti se stal odborníkem skrze tvorbu Albrechta Dürera. Imhoffové vlastnili značné množství Dürerových děl, které získali od Dürerova současníka a jeho přítele Willibalda Pirckheimera. O další navýšení sbírky se postaral Willibald Imhoff starší. Hans Hoffmann se na německé půdě proslavil jako tvůrce kopií dle Dürera. Císařova slabost pro Dürerovy obrazy vedla k rozrůstání souboru Dürerových prací a umění velkého mistra působilo jako výzva na umělce pracující v císařských službách, kteří se s odkazem vyrovnávali. V roce 1585 byl Hoffmann povolán Rudolfem II. do Prahy, před příchodem působil u mnichovského dvora bavorského vévody Viléma V. Na císařském dvoře byla důležitá i vzájemná spolupráce mezi rudolfínskými umělci, která vyústila například v souboru kreseb nazývané Muzeum Rudolfa II. (Cod.min 129 a 130), tento souhrn 179 listů s přírodními studii dnes nalezneme v národní vídeňské knihovně, na tomto projektu se podílí Hans Hoffmann spolu s Giuseppe Arcimboldem a dalšími.

V závěru se autorka věnovala Hoffmannovým dílům. Sestavila katalog děl na základě prostudované literatury, která bohužel není nikterak bohatá. Katalog je rozdělen do dvou částí, kdy první je zaměřena na datovaná a druhá na díla bez data.

Abstract

The bachelor thesis is devoted to the RudolFINE painter Hans Hoffmann. The author compiled the available information about the artist, researched the literature to assemble his autobiography and focused on his impact on the Prague's court of Rudolf II. The author further focused on Hoffmann's desirability and usefulness as the court painter of Rudolf II. and expert on Albrecht Dürer's work, who was very popular with the emperor.

Hans Hoffmann, a native of Nuremberg, brought Dürerian Renaissance and his tradition to Prague. His early work was influenced by Dutch paintings. He acquainted Dürer's work in Nuremberg workshop of Imhoff, where he worked to custom-create exact copies of the works and due to this activity became an expert through the work of Albrecht Dürer. The family of Imhoff owned a considerable amount of Dürer's works acquired by Dürer's contemporary and friend Willibald Pirckheimer. A further increase in collections was achieved by Willibald Imhoff senior. Hans Hoffmann was famous on German soil as the creator of copies of Dürer. The Emperor's weakness for Dürer's paintings led to the growth of Dürer's work and the art of the great master acted as a challenge for artists working in the imperial services, who had to cope with his legacy. In 1585, Hoffmann was summoned by Rudolf II. to Prague. Before this event he worked at the court of Bavarian Duke Wilhelm V. in Munich. The imperial court was also important for interaction between RudolFINE artists, which for example resulted in a series of drawings called the Museum of Rudolf II.(Cod.min 129 and 130). The summary of 179 sheets of natural studies can be found today in the National Library of Vienna. This project was contributed Hans Hoffmann along with Giuseppe Arcimboldo and others.

The last part of the thesis is devoted to Hoffmann works. The author compiled a catalogue of works on the basis of the literature, which unfortunately is not too rich. The catalogue is divided in two parts; the first is focused on dated works and the other on works without dates.

Obsah

Úvod	1
1. Dosavadní stav bádání.....	3
2. Život a tvorba Hanse Hoffmanna	5
3. Hans Hoffmann na rudolfinském dvoře	10
4. Katalog děl	15
4.1 Datovaná díla.....	17
4.2 Díla bez datace.....	32
4.2.1 Náboženská témata	32
4.2.2 Portrétní a figurální tvorba.....	36
4.2.3 Zvířecí náměty	37
4.2.4 Rostlinné náměty	46
5. Závěr.....	48
6. Bibliografie.....	49
7. Internetové zdroje.....	53
8. Seznam obrazových příloh	55
9. Obrazové přílohy.....	58
10. Zdroje obrazových příloh	98
11. Anotace.....	100

Úvod

V renesančním umění nebylo oboru, který by dosáhl tak široké škály rozmanitosti jako tomu bylo u malířství.¹ Právě v této době vládne na pražském císařském dvoře Rudolf II., který zaměstnává ve svých službách malíře nejrůznějšího stylu a obklopuje se vybranými díly. Rudolf II. panuje poměrně dosti dlouhou periodu.² Za jeho vlády se stává rudolfínský dvůr uměleckým centrem, kde se slučují veškeré umělecké směry Evropy.³ V dnešní době můžeme označit umění rudolfínského dvora za epochu manýrismu,⁴ ale také se zde setkáváme s prvky jasně klasicizujícími.⁵ Taktéž můžeme v některých dílech cítit náznak nadcházející barokní epochy a to především u autorů Hanse von Achen, Bartholomea Sprangera, Josefa Heintze a Roelanta Saveryho.⁶ Dále rudolfínskou malbu můžeme nazvat i jako období historismu, které těžilo z příkladu staršího středověku či se navrácí k renesanci a tíhne k obdivu Albrechta Dürera,⁷ tzv. dürerovská renesance probíhala v letech 1570-1620 ve vladařských kulturních centrech ve střední Evropě⁸.

Jméno Hanse Hoffmanna můžeme spojit s mnichovským a taktéž s pražským dvorem, kde byla oceněna především jeho tvorba ve stylu „dürerovské renesance“.⁹ V druhé polovině 16. a v průběhu 17. století prudce vzrostl zájem o tvorbu Albrechta Dürera, že ačkoliv po sobě umělec zanechal nespočet děl, nestačilo to k uspokojení množství zájemců. V důsledku toho se na trhu začaly objevovat záměrná falza či imitace v Dürerově stylu.¹⁰ Císař Rudolf II. byl jedním z neobyčejně horlivých sběratelů malířského a grafického díla německého renesančního mistra Albrechta Dürera a byl ochoten obětovat vysoké finanční částky i mnoho osobní energie na získání děl onoho umělce. Jeho zájem nekončil pouze u výtvarných děl Albrechta Dürera, ale zabýval se i jeho teoretickými pracemi, vlastnil jeden rukopis a několik tištěných spisů, které byly

---

¹ Michal Šroněk, Sochařství a malířství v Praze 1550-1650, in: Eliška Fučíková (ed.), *Rudolf II. a Praha: císařský dvůr a rezidenční město jako kulturní a duchovní centrum střední Evropy*, Praha 1997. s. 360.

² Karel Chytil, *Umění v Praze za Rudolfa II.*, Praha 1904. s. 1.

³ Ibidem, s. 3.

⁴ Josef Janáček, *Rudolf II. a jeho doba*, Praha 2003. s. 246.

⁵ Jürgen Zimmer, Zum Stil der rudolfínischen Kunst, *Umění XVIII*, 1970, s. 126.

⁶ Národní galerie v Praze, Díl 1, *Sbírka starého evropského umění. Sbírka starého českého umění*, Praha 1984. s. 10.

⁷ Ibidem, s. 290.

⁸ Olga Kotková (ed.), *Albrecht Dürer: Růžencová slavnost: 1506-2006*, Praha 2006. s. 140.

⁹ Jürgen Zimmer, *München und Prag um 1600: Soziokulturelle Aspekte der Hofkunst im Vergleich*, in: Bekt Bukovská-Lubomír Konečný, *München-Prag um 1600*, Praha 2009. s. 18.

¹⁰ Eliška Fučíková, *Rudolfínská kresba*, Praha 1986. s. 25.

uloženy v kunstkomoře na Pražském hradě.¹¹ Rudolf II. měl velice široký a obdivuhodný přehled o tehdejších cenných výtvarných dílech evropského 16. století, a pokud nemohl opatřit originály do svých sbírek, zajistil si alespoň hodnotné kopie.¹²

Práce je doplněna o obsáhlou obrazovou přílohu, která se vztahuje ke katalogu děl Hanse Hoffmanna.

Následující text si klade za cíl přispět k rozvoji bádání v oblasti umění na rudolfinském dvoře, na němž se vyskytuje historizující návrat k osobnosti Albrechta Dürera skrze norimberského malíře Hanse Hoffmanna. Úkolem práce bude pečlivé seznámení s renesančním umělcem Hansem Hoffmannem a jeho tvorbou a především činností na císařském dvoře Rudolfa II. v Praze, kde dochází k rozšíření dürerovské renesance.

---

¹¹ Eliška Fučíková, Umělci na dvoře Rudolfa II. a jejich vztah k tvorbě Albrechta Dürera, *Umění XX*, 1972, s. 160.

¹² Josef Janáček, *Rudolf II. a jeho doba*, Praha 2003, s. 245-246.

1. Dosavadní stav bádání

Nejprve bych uvedla literaturu zabývající se obecně renesancí na našem území, která nás zavede do tehdejšího dění a vytvoří nám bližší obraz doby, v níž Hans Hoffmann žil. Nejpodstatnější je pro nás období rudolfínského dvora, během kterého se stává Praha centrem Evropy. K tomuto prostředí se váže kniha od autora Karla Vocelky,¹³ jež obsahuje pro nás zajímavé kapitoly s názvy *Das Hofleben* a *Rudolf als Dürersammler*. V díle Roberta Evanse bychom neměli přehlédnout kapitolu o Rudolfovi a výtvarném umění, která začíná na straně 197.¹⁴ Podobně koncipovaná existuje mladší kniha s názvem *Rudolf II. a jeho doba* z roku 2003.¹⁵

K dalšímu pochopení Hoffmannovy tvorby je potřebné bezpečně znát osobu Albrechta Dürera, kterou se inspiroval a především jeho tvorbou. Jeho biografie je natolik pečlivě zpracovaná a důkladně sepsaná v nemálo publikacích, jež často obsahují velice kvalitní obrazovou přílohu. K přehledu bych uvedla knihu Norberta Wolfa¹⁶, která je toho příkladem. Co se týče životopisných románů, představila bych dílo Gottholda Glogera z roku 1982.¹⁷

Tato práce neobsahuje bohužel žádné pramenné zdroje, jelikož se nenacházejí u nás a k získání materiálů bych muselo být vynaloženo velké množství energie, neboť prameny z doby života Hanse Hoffmanna jsou v dnešní době vzácné.

Značně bohatá literatura je na téma umění na dvoře Rudolfa II., avšak ve spoustě publikací se autor o Hoffmannovi nezmiňuje. Pokud ano, časté jsou informace o jeho příchodu do Prahy v roce 1585¹⁸ či o tom, že je císařovým oblíbencem z důvodu malířovy znalosti tvorby Albrechta Dürera¹⁹ nebo je nazýván Dürerovým následníkem.²⁰

---

¹³ Karl Vocelka, *Rudolf II. und seine Zeit*, Wien 1985.

¹⁴ Robert Evans, *Rudolf II. a jeho svět: myšlení a kultura ve střední Evropě 1576-1612*, Praha 1997.

¹⁵ Josef Janáček, (pozn. 12).

¹⁶ Norbert Wolf, *Albrecht Dürer, 1471 – 1528, Génius německé renesance*, přel. J. M. Keller, Köln 2007.

¹⁷ Gotthold Gloger, *Rytíř, smrt a ďábel*, přel. Jílková Eva, Praha 1982.

¹⁸ Eliška Fučíková 1986, (pozn. 10), s. 25.

¹⁹ Jaromír Neumann, *Rudolfínské umění II. Profily malířů a sochařů*, *Umění XXVI*, 1978, s. 327.

²⁰ Jaromír Neumann, *Die rudolfínische Malerei und ihre Entwicklung*, Delft 1982. s. 24.

Nejucelenější práce o životopise malíře a jeho dílech, kde se dozvídáme plno informací, je napsána německým autorem Kurtem Pilzem z roku 1962.²¹ V českém jazyce se nevyskytuje delší ucelený životopis, nejvíce informací o malíři máme nashromážděno v publikacích věnujících se výtvarnému umění na dvoře Rudolfa II..

Další stručné popisy Hoffmannova života se dočteme v uměleckých sbornících či v uměleckých slovnících. Nejstarším sborníkem je německá biografie z roku 1880,²² která v sobě obsahuje více informací oproti mladší německé biografii z roku 1972.²³ Čerpala jsem také v *Saur allgemeines Künstlerlexikon*,²⁴ ale zde nejsou informace příliš výmluvné. Dalším významným slovníkem je od autorů Thieme-Becker, ale v tomto díle se jméno našeho umělce nevyskytuje. Nejmladší slovník, v němž nalezneme sepsaný krátký životopis a jsme obeznámeni malířovou tvorbou, je napsán autorkou Jane Turner.²⁵

O tvorbě Hanse Hoffmanna se dozvídáme vždy po částech v různých publikacích, spojené s rudolfínským dvorem nebo s pojmem dürerovské renesance, stejně tak jako tomu bylo u získávání informací o jeho životě. Tvorbu přírodních studií Hanse Hoffmanna v souvislosti s Albrechtem Dürerem nám nejlépe popisuje ve své knize s názvem *Albrecht Dürer und die Tier- und Pflanzenstudien der Renaissance*.²⁶ Další kvalitně zpracované informace o tvorbě a u nás velice snadno dostupné, jsou o Hoffmannových dvou dílech, které se nacházejí v galeriích na našem území. K dalším důležitým zdrojům bádání patří katalogy výstav, například katalog od Gisely Golgberg nám poskytuje velice stručné informace o umělcově životě a nalezneme zde popis Hoffmannova díla s názvem *Rytíř smrt a ďábel*, které bylo dlouho dobu připisováno Albrechtu Dürerovi.²⁷ Další cenný katalog je nazván *Prag um 1600*, v němž nalezneme souhrnné informace o dvoře a umění Rudolfa II..²⁸

---

²¹ Kurt Pilz, Hans Hoffmann: *Ein Nürnberger Dürer-Nachahmeraus der zweiten Hälfte der 16. Jahrhunderts*, in: *Mitteilungen des Vereins für Geschichte der Stadt Nürnberg*, Band 51, 1962.

²² Rudolf Bergau, Hoffmann, Hans, in: *Allgemeine Deutsche Biographie*, Band 12, Leipzig 1880.

²³ Kurt Pilz, Hoffmann, Hans, in: *Neue Deutsche Biographie*, Band 9, Berlin, 1972.

²⁴ De Gryter, Hoffmann Hans, in: *Saur Allgemeines Künstlerlexikon*, Band 74, 2002.

²⁵ Jane Turner (ed.), *The Dictionary of Art*, London 1996.

²⁶ Fritz Koreny, *Albrecht Dürer und die Tier- und Pflanzenstudien der Renaissance*, München 1985

²⁷ Gisela Golgberg, *Dürer-Renaissance (katalog výstavy)*, München 1971.

²⁸ Jürgen Schulze (ed.), *Prag um 1600: Kunst und Kultur am Hofe Rudolf's II.* (katalog výstavy), Freren 1988.

2. Život a tvorba Hanse Hoffmanna

Umělec se narodil nejpravděpodobněji v roce 1530 v Norimberku.²⁹ Okolo data jeho narození je dlouholetý rozruch a panuje nejistota, některá literatura nabízí i možnosti narození v roce 1545 či 1550.³⁰ Dlouho dobu se myslelo, že Hoffmann pochází z Nizozemí, ale není tomu tak.³¹ Napovídá tomu jednak jeho jméno, které je v Nizozemí neobvyklé a není typické ani pro Holandsko ani pro Vlámsko.³² Dalším pomocným vodítkem bylo zjištění, že se jméno Hoffmanna neobjevuje na listině malířského cechu svatého Lukáše v Antverpách.³³ Zprávy před pražským pobytem o umělcově životě nejsou příliš obsáhlé.³⁴ O jeho školení či studijních cestách se můžeme pouze domýšlet.

Více informací o Hoffmannovy souvisí s jeho možným učitelem Nicolasem Neufchatelem, znám jako Lucidel.³⁵ Tento nizozemský malíř působí v Norimberku v letech 1571-1567.³⁶ V době jeho působení na rodné Hoffmannově půdě vytváří Hoffmann portrétní podobizny ovlivněné nizozemskou tvorbou. Nachází se tu pravděpodobnost, že by v tomhle časovém období mohla vzniknout deska v názvem *Dva Blázni*. [Obr. 27]

V Hoffmannově rané fázi tvorby nalezneme kromě vlivu Neufchatela inspiraci dalšího významného nizozemského malíře a to Quentina Matsyse. U něj se inspiruje především krajinami, které bývají častým prvkem v jeho dílech. Quentin Matsys byl současníkem Albrechta Dürera a taktéž u něj našel inspiraci, ale ne do takové míry jako se projevila u Hanse Hoffmanna. Oba malíři se spolu potkali v roce 1519 v Holandsku. Přítel Matsyse, Joachim Patenier, též nizozemského původu, se také osobně setkal s Albrechtem Dürerem na své svatbě, která se konala v Záhřebu roku 1521. Matsys podnikl studijní cestu do Itálie, jak bylo v té době zvykem, setkal se s tvorbou Leonarda da Vinciho, jež byl renesanční velikán na území od Alp na jih. Inspiroval se jeho tvorbou, ve svých dílech využíval Leonardovu trojúhelníkovou kompozici. Oba umělci

---

²⁹ Eliška Fučíková (pozn. 10), s. 25.

³⁰ Jane Turner (ed.) (pozn. 25), s. 626.

³¹ Kurt Pilz 1972, (pozn. 23), s. 418.

³² Kurt Pilz 1962, (pozn. 21), s. 236.

³³ Ibidem, s. 236.

³⁴ Eliška Fučíková 1986, (pozn. 10), s. 25.

³⁵ Kurt Pilz 1962, (pozn. 21), s. 242.

³⁶ Eliška Fučíková 1986, (pozn. 10), s. 25.

rozvíjeli novinku té doby a tou byla kresba lidských karikatur, na niž se zaměřili.³⁷ Z části je dochovaná i jejich korespondence.

Existuje zpráva, kde se vyskytuje poznámka o Hansi Hoffmannovi a jeho ženě Evě, kteří 8. prosince 1572 nechávají pokřtít svého syna Matthiase v norimberském kostele svatého Sebalda.³⁸ Avšak s jistotou nevíme, zda jde právě o našeho Hanse Hoffmanna. V dostupné literatuře se bohužel taktéž nedozvídáme více informací o jeho rodině, počtu a jménech dětí.

Z rané tvorby známe jeho první signovanou práci s názvem *Portrét ženy Barbary Möringer* z roku 1573. Dílo je značně ovlivněno jeho zmiňovaným učitelem Neufchatelem,³⁹ avšak ten už se v Norimberku nenachází.

První doložená zmínka o Hansi Hoffmannovi se objevuje ve vyhlášce rady města Norimberku z 30. června 1576, která uvádí malíře i jako občana města.⁴⁰ I po té, co byl pozván Rudolfem II. na dvůr, zůstal nadále občanem Norimberku. Rada města Norimberku udělila malíři v letech 1585, 1588 a v roce 1590 povolení nepřítomnosti, ovšem nevíme za jakým účelem tato vyhláška byla vydána.⁴¹ Mohla tak jednat z důvodu dlouhodobého pobytu na pražském dvoře anebo zcela jiných příčin.

V průběhu 70. let vznikají nejčastěji malby krycími barvami, akvarely a kresby na papíře i na pergamenu z rukou Hoffmana. Obsah těchto děl je nejčastěji zastoupen náboženskými výjevy, studii rostlin a živočichů, portréty či studii hlav a rukou.

Ke konci 70. let 16. století, kdy Hoffmann stále pobývá v Norimberku, se specializuje na kopírování a přetváření Dürerových kreseb pro norimberské sběratele Willibalda Imhoffa staršího, který byl dědicem Dürerových kreseb po Willibaldu Pickheimerovi, a pro Puala Prauna.⁴² Willibald Imhoff starší pocházel z patricijské norimberské rodiny, jehož předkové sahalí do dob, kdy žil Albrecht Dürer. Dědeček Imhoffa Willibald Pickheimer, po kterém sdědil sbírku, byl přední humanista a přítel

---

³⁷ Erwin Panofsky, *Early netherlandisch Painting. Vol. 1*, Cambridge 1958. s. 355.

³⁸ Jane Turner (ed.), (pozn. 25), s. 626.

³⁹ Ibidem.

⁴⁰ Ksenija Tschetschik, Monogramme Albrecht Dürer auf den Zeichnungen des Nürnberger Künschtler Hans Hoffmann: Fälschung oder Täuschung?, in: *Fälschung, Plagiat und Kopie: Künstlerische Praktiken in Mittelalter und Früher Neuzeit. (I. Kunsthistorisches Forum Irsee)*, 15.03.2013- 17.03.2013. s. 43.

⁴¹ Kurt Pilz 1972, (pozn. 23), s. 418.

⁴² Lee Hendrix, *Vyobrazení naturálií na dvoře Rudolfa II.: císař jako patron a sběratel vyobrazení přírody*, in: Eliška Fučíková (ed.), *Rudolf II. a Praha: císařský dvůr a rezidenční město jako kulturní a duchovní centrum střední Evropy*, Praha 1997, s. 157.

Albrechta Dürera.⁴³ Proto Imhoffové vlastnili jednu z nejrozsáhlejších sbírek bohatou na počet děl Albrechta Dürera. Willibald Imhoff starší se postaral o další rozšíření rodinné sbírky, nebyl však pouze vášnivým sběratelem, ale také předním obchodníkem s uměním a dovedl vycítit možnost koupě díla těsně před rychlým vzrůstem ceny daného předmětu. Další důležitou osobou z řad Imhoffů je Hans Hieronymus Imhoff a jeho deník „Geheimbüchlein.“⁴⁴ V obsahu jsou uvedeny sbírky, které rodina vlastnila. Poznámky z knihy byly ryze soukromé, neboť některé komentáře by rozhodně neměly deník opustit v té době. V roce 1633 po prodeji části sbírky si Hans Hieronymus poznamenal do svého zápisníku: „*Ist also, Gott Lob und Danck, ein solcher gutter Kauff für Unss geschehen, dessen wir unss nimmermehr hetten einbilden dörffen, dan gewisslich inder allen verkaufften stucken nich tein einziges haubtstück gewesen, sondern meinstes theils kleine und von wasserfarben gemahlte sachen, darunter viel, an welchen, ob sie eben Albrecht Dürer gemahlt habe, noch wol zu zweiflen ist.*“⁴⁵ To nám potvrzuje, že ve většině případech věděli, zda je prodávané dílo originál či pouhá kopie.⁴⁶ Oblíbeným obchodním trikem bylo označení anonymního obrazu známým jménem, aby jej mohli lépe prodat.⁴⁷ V seznamu, který prodali kupci Overbeckovi z Leydenu se můžeme dočíst případu usvědčující Imhoffy z podvodu: „*Ein Schöner löb (!) auff pergament, stehet zwar des A. Dürers Zaichnen darunter, man helt aber dafür, es habe solchen nur Hanns Hoffmann gemahlt.*“⁴⁸ Vše nám dokazuje, že Imhoffové nechávali kopírovat Dürerova díla a následně prodali originál, dle kterého vznikla kopie. Tu později prodali, ale před jejím prodejem byla označena za původní umělecké dílo.⁴⁹ Kniha „Geheimbüchlein“ nám tedy dokazuje Hoffmannovu účast na vytváření dobových falzů a působení v okruhu Imhoffské dílně. V roce 1588 dochází k pomalému rozprodávání Imhoffské sbírky, tudíž můžeme předpokládat, že ztrátu Dürerových děl si nahrazovali Hoffmannovými reprodukcemi. Nicméně poptávka po odkazu Albrechta Dürera byla natolik velká, že vhodným obchodním artiklem se později staly i díla z rukou Hanse Hoffmanna. Avšak některé kopie byly natolik věrné originálům, že po několik desítek let nebyli Imhoffové schopni díla rozpoznat.⁵⁰ Hoffmannova díla

---

⁴³ Fritz Koreny, *A Hare among plans by Hans Hoffmann*, Art et Auction, London, 1984, s. 18.

⁴⁴ Eliška Fučíková 1972, (pozn. 11), s. 149.

⁴⁵ Ibidem.

⁴⁶ Ibidem, s. 150.

⁴⁷ Ibidem, s. 151.

⁴⁸ Ibidem.

⁴⁹ Ibidem.

⁵⁰ Ibidem, s. 152.

původně neměla být považována za Dürerova, proto jsou často označována Hoffmannovým monogramem. Avšak v dnešní době je plno Hoffmannových děl opatřeno monogramem Albrechta Dürera. Vysvětlení může být dvojitý. V prvním případě mohlo dojít k zapomenutí jména autora a monogram byl dopsán v pozdější době či se jednalo o Hoffmannovy kopie, které byly zhotoveny pro Imhoffy.⁵¹ V rozpoznání originálu od kopie by nám mohl pomoci fakt, že kopista užívá uhlazenějšího kreslířského projevu oproti velkému německému mistru a figurální styl má více robustnější.⁵²

Další sběratel činný v Norimberku byl Paulus Praun, pro kterého Hoffmann taktéž pracoval. Praun vlastnil v jeho Kunstkabinettu okolo 159 listů děl Hoffmanna. Z nichž 50 kusů získal později kníže Nicolaus Esterházy a odvezl je do Budapeště,⁵³ kde dnes můžeme spatřit většinu děl v muzeu Krásného umění.

Po smrti Willibalda Imhoffa staršího, který umírá v roce 1580, nemáme příliš mnoho informací o činnosti Hanse Hoffmanna po dobu 4 let. Předpokládáme, že umělec i nadále pobýval v Norimberku a mezitím se nejspíše podrobně seznámil se soudobým italským a flámským umění prostřednictvím grafických listů. Výsledek studia grafiky se projevil ve změně výtvarného slohu umělce.⁵⁴ Další zprávu máme o umělci až z roku 1584, kdy je poznán vévodou Vilémem V. na mnichovský dvůr.⁵⁵

Roku 1585 byl císařem Rudolfem II. pozván na pražský dvůr a jmenován dvorním malířem.⁵⁶ Od 1. července 1585 byl Hoffmannovi stanoven plat ve výši 100 dukátů ročně.⁵⁷ O pobytu Hoffmanna na císařském dvoře se věnuji v následující kapitole s názvem Hans Hoffmann na rudolfínském dvoře obsažené v této práci.

V průběhu 80. let 16. století se Hans Hoffmann více zaměřil a ponořil do světa přírody. Vlastnil opravdový cit a hluboký smysl pro pravdivý přepis přírodního detailu.⁵⁸ Vytvářel jakousi přírodní mozaiku seskládanou z reálných detailů. Scény si aranžoval a vytvářel podle své fantazie. Inspiraci nacházel v zoologických sbírkách

---

⁵¹ Ibidem, s. 153.

⁵² Eliška Fučíková 1986, (pozn. 10), s. 25.

⁵³ Kurt Pilz 1972, (pozn. 23), s. 418-419.

⁵⁴ Eliška Fučíková 1986, (pozn. 10), s. 25.

⁵⁵ Jane Turner (ed.), (pozn. 25), s. 626.

⁵⁶ Ibidem.

⁵⁷ De Gruyter, (pozn. 24), s. 128.

⁵⁸ Eliška Fučíková, *Umělci na dvoře Rudolfa II.*, 1991, s. 81.

Rudolfovy kunstkomory pro své živočišné a rostlinné „ráje.“⁵⁹ Pro Hoffmannovu tvorbu hrály obrovskou roli přírodopisné studie. Oproti Hoefnagelových pracích podobného typu, Hoffmann tvoří pečlivé záznamy „ad vivum.“⁶⁰ I zde můžeme postřehnout Hoffmannovo věrné následování Albrechta Dürera, kdy umělec lpí na zcela přesném zobrazování přírody, vytváření poznámek k naturálním studiím a uchování celku ve formě poznámek.

Od jeho přesunu na pražský dvůr nemáme další informaci o jeho stěhování či cestování. Můžeme se pouze domnívat, že zůstává v Praze do konce své životní pouti. Hans Hoffmann umírá na pražském císařském dvoře mezi daty 14. října 1591 a 12. června 1592, kdy byl stanoven důchod pro jeho vdovu a potomstvo.⁶¹ Umělcova vdova Eva obdržela 31. června 1609 poslední splátku od komise, lze předpokládat, že některé malířovy děti byly narozeny až v Praze kromě výše uvedeného Mattiase,⁶² jež byl pokřtěn v Norimberku roku 1572.

---

⁵⁹ Eliška Fučíková 1991, (pozn. 58), s. 82.

⁶⁰ Eliška Fučíková 1986, (pozn. 10), s. 25.

⁶¹ Eliška Fučíková, *Die Malerei am Hofe Rudolfs II.*, in: Jürgen Schulze (ed.), *Prag um 1600: Kunst und Kultur am Hofe Rudolf's II.* (kalalog výstavy), Freren 1988. s. 180.

⁶² Kurt Pilz 1962, (pozn. 21), s. 242.

3. Hans Hoffmann na rudolfínském dvoře

Rudolfínské umění dosáhlo nečekaného věhlasu a dobového uznání už ve své době. Životopisec a malíř Karel van Mander, který byl blízkým přítelem rudolfínského malíře Bartholomea Sprangera, navštívil Prahu a poté svým současníkům doporučoval prohlídku císařského dvora, kde se podle něj vyskytovala skutečná Mekka umění.⁶³ Hlavním důvodem rozkvětu panovnického sídla bylo specifické postavení malířů na císařském dvoře, kde nebyli pouhými služebníky dvora, ale umělci v pravém slova smyslu.⁶⁴ Rudolf II. jim zajistil dokonale vybavené dílny včetně nejvzácnějších materiálů. Dalším podnětem byl fakt, že malíře spojoval přibližný věk a přátelství.⁶⁵

Císařovo mecenášství a sběratelství se rozvíjelo na počátku 80. let 16. století. Roku 1583 přenesl panovník císařský dvůr natrvalo z Vídně do Prahy.⁶⁶ Rudolf II. se k uměleckým dílům stavěl dvěma pozicemi. Nejprve a to především byl sběratelem a poté podporovatelem současné produkce.⁶⁷ Jeho touha se neomezuje být pouze vlastníkem uměleckého díla slavných mistrů, ale on sám chce být i u zrodu nového díla.⁶⁸ V té době nebylo pražské sídlo ještě vybudováno, proto se Rudolf II. inspiroval v blízkých děle fungujících střediscích.⁶⁹ Zejména se zaměřil na mnichovský dvůr bavorského vévody Viléma V.,⁷⁰ kde působil Hans Hoffmann rok před svým jmenováním na dvorního malíře Rudolfa II..

V roce 1585 povolal císař Rudolf II. do svých služeb Hanse Hoffmanna jako výborného znalce tvorby Albrechta Dürera a mistrného kopistu téhož umělce.⁷¹ Starší literatura se zmiňuje o příchodu Johanna Hoffmanna, Hanse Hoffmanna, na rudolfínský dvůr až v roce 1589.⁷² V době nástupu Hoffmanna na císařský dvůr, byl Rudolfovým oblíbencem malíř Bartholomeus Spranger, který tvořil ve stylu internacionálního

---

⁶³ Eliška Fučíková 1986, (pozn. 10), s. 10.

⁶⁴ Ibidem.

⁶⁵ Ibidem.

⁶⁶ Lee Hendrix, (pozn. 42), s. 158.

⁶⁷ Karel Chytil 1904, (pozn. 2), s. 26.

⁶⁸ Ibidem.

⁶⁹ Lee Hendrix, (pozn. 42), s. 158.

⁷⁰ Ibidem.

⁷¹ Eliška Fučíková, Pražský hrad za Rudolfa II., jeho předchůdců a následovníků (1530-1648), in: Eliška Fučíková (ed.), Rudolf II. a Praha: císařský dvůr a rezidenční město jako kulturní a duchovní centrum střední Evropy, Praha 1997. s. 25.

⁷² Jiřina Hořejší-Jarmila Krčálová a kol., Die Kunst der Renaissance und des Manierismus in Böhmen, Prag 1979. s. 206.

pozdního manýrismu a věnoval se figurálním námětům.⁷³ Hoffmann zaujal císaře jeho nadšením pro přírodu, což dokazují jeho akvarelové studie zvířat a rostlin.⁷⁴ Na rudolfinském dvoře se jeho tvorbou řadí do protipólu Sprangerova manýristického projevu.⁷⁵ Avšak konkurenci mohl pocítovat, jiný rudolfinský umělec, Giuseppe Arcimboldo, který se taktéž zajímal vyobrazení naturálií.

V průběhu 80. let 16. století se po celé Evropě šířila móda zobrazování naturálií, která neminula ani Prahu.⁷⁶ Mezi její přední reprezentanty se řadí Hans Hoffmann, Daniel Fröschl a Joris s Jacobem Hoefnagelové.⁷⁷ Zájem o vyobrazení přírody sdílel Rudolf II. s několika generacemi svých předků.⁷⁸ Realistické zobrazení přírody nabylo na velikosti a mohlo se řadit do protipólu k italizujícímu cencettismu figurálních děl. V té době se taktéž rozvíjí zájem o krajinomalbu.⁷⁹

Přílišná záliba Rudolfa II. v osobě Albrechta Dürera dala prostor ke vzniku tvorby v duchu „dürerovské renesance“ na císařském dvoře a obliba německého mistra je dána patronací Albrechta Dürera předky císaře.⁸⁰ Zájem vládce sahá nejen do období staršího německého umění, ale zaměřuje se i na nizozemské umění. Na dvoře ho neuspokojuje tedy nejen tvorba Hoffmanna, ale i Roelandta Saveryho, který navazuje ve svých dílech na nizozemského velikána Pietra Bruegela staršího.⁸¹

Císař nebyl pouze vášnivým sběratelem umění, ale také různých přírodních kuriozit. Rudolf II. využil Hoffmannovo znalectví onoho výše zmíněného německého mistra. V roce 1588 byla císaři nabídnuta imhoffská sbírka dürerian,⁸² kdy Rudolf II. využil Hoffmannovy vědomosti ohledně nejproslulejšího renesančního německého mistra, které získal v Norimberku při pobytu v Imhoffské dílně. Avšak i přesto, že císař byl horlivým milovníkem a sběratelem Albrechta Dürera, panovník si vybral pouze pár kousků a většinu sbírky vrátil. Zdá se, že tato událost byla důsledkem opravdové

---

⁷³ Eliška Fučíková 1988, (pozn. 61), s. 179.

⁷⁴ Eliška Fučíková 1997, (pozn. 71), s. 25.

⁷⁵ Ibidem, s. 25.

⁷⁶ Teréz Gersi, Pražská krajinomalba a veduty, in: Eliška Fučíková (ed.), Rudolf II. a Praha: císařský dvůr a rezidenční město jako kulturní a duchovní centrum střední Evropy, Praha 1997. s.141.

⁷⁷ Ibidem, s. 141.

⁷⁸ Lee Hendrix, (pozn. 42), s. 157.

⁷⁹ Jaromír Neumann 1978, (pozn. 19), s. 305.

⁸⁰ Lee Hendrix, (pozn. 42), s. 159.

⁸¹ Eliška Fučíková 1986, (pozn. 10), s. 10.

⁸² Eliška Fučíková 1997, (pozn. 71), s. 26.

Hoffmannovy znalosti, kdy umělec sám rozpoznal kopie od Dürerových originálů.⁸³ Zde se naskytuje možnost, že sám Hoffmann byl autorem některých kopií z doby, kdy působil u Imhoffů.⁸⁴

Spousta umělců císařského dvora bývá spojeno s malbou či kresbou přírodnin, nejen Hans Hoffmann a Joris Hoefnagel, ale objevují se i jména jako Dirck de Quade van Ravensteyn, Anselm Boethius de Boodt či brzká díla od Guseppe Arcimbolda.⁸⁵ Hans Hoffmann byl velmi talentovaným malířem přírodních motivů.⁸⁶ Významnou měrou přispěl k rozvoji malby naturálií tím, že obsah Dürerových náčrtových kreseb skládal do obrazů, které se v mnoha případech přeměnily v samostatná díla. Na rozdíl od Dürerových studií přírodnin, které jsou po většinou namalovány na papíře, Hoffmann využíval pevnějšího a trvalejšího materiálu, pergamenu.⁸⁷ Zpracování přírodních motivů jako samostatných obrazů předznamenává počátek zátiší a obrazů zvířat, které se prosadily brzy po roce 1600.⁸⁸ V některých dílech Hoffmann zobrazuje základní podobu toho, co bychom v současnosti nazvali ekologickým celkem, kde integrují podrobné studie živých exemplářů rostlin a živočichů do jednotného přírodního prostředí.⁸⁹

Hoffmann se setkal s nizozemským iluminátorem rukopisů a kreslířem vedut Jorisem Hoefnagel v roce 1584, kdy společně pobývali na mnichovském dvoře za vévody Viléma V.⁹⁰ Hoefnagel byl pozván již bavorským vévodou Albrechtem V. na svůj dvůr v roce 1577. Hoefnagel pokračoval ve službách na bavorském dvoře i za vlády vévody Viléma V., který nastoupil po svém otci Albrechtovi v roce 1579.⁹¹ V letech 1590-1591 vstoupil do služeb Rudolfa II.⁹² a patrně zde vytvořil rozsáhlý čtyřsvazkový rukopis věnován živočichům planety, jež je rozdělen podle čtyř živlů.⁹³ Jedná se o nejrozsáhlejší a encyklopedicky nejreprezentativnější kompendium

---

⁸³ Eliška Fučíková 1997, (pozn. 71), s. 25.

⁸⁴ Ibidem.

⁸⁵ Thomas DaCosta Kaufmann, *Taking Stock: A Brief Commentary on Munich and Prague 1600*, in: Beket Bukovská-Lubomír Konečný, München-Prag um 1600, Praha 2009, s. 183.

⁸⁶ Lee Hendrix, (pozn. 42), s. 159.

⁸⁷ Ibidem.

⁸⁸ Ibidem.

⁸⁹ Ibidem.

⁹⁰ Ibidem.

⁹¹ Ibidem.

⁹² Ibidem.

⁹³ Ibidem.

malovaného vyobrazení přírody.⁹⁴ Práce obsahuje kopie některých děl Albrechta Dürera, což svědčí o tom, že při koncipování svých děl se inspiroval Hoffmannem a hlásí se k Dürerovi.⁹⁵ Čtyři živly se staly součástí sbírky Rudolfa II. před rokem 1600, ale bohužel nevíme, zda si rukopis objednal císař sám, nicméně ho poté vlastnil a podle holandského malíře a historiografa Karla Van Mandera dostal Hoefnagel údajně zapláceno tisíc zlatých.⁹⁶

V 16. století bylo běžně využíváno kopírování, jak v ilustracích tištěných pojednání o přírodě, taktéž i v ručně malovaných kompendiích přírodních vyobrazení a výrazně napomáhalo v rozšiřování vědeckých poznatků.⁹⁷ Rudolf II. měl velký zájem o dobové vědění a to vedlo k vytvoření kunstkomory, kde bylo shromážděno značné množství studijních materiálů.⁹⁸ Za pozdní období vlády bylo zhotoveno velkolepé kompendium přírodovědných vyobrazení, tzv. *Muzeum Rudolfa II.*, které představovalo svět přírody.⁹⁹ Skládá se ze dvou svazků přírodních studií o celkovém počtu 179 listů, první svazek (Cod. min. 129) zahrnuje vyobrazení savců, ještěřů, ryb, ptáků, korálů a dalších živočichů, druhá část (Cod. min. 130) obsahuje ptáky a některé druhy hmyzu.¹⁰⁰ Obsah císařova Muzea se odlišuje od Hoefnagelových Čtyř živlů. Zatímco Hoefnagel se ve svém díle pokusil obsáhnout veškeré živočišné druhy, Muzeum zachycuje živočišné druhy z Rudolfovy sbírky, které plní funkci záznamu císařských exemplářů.¹⁰¹ V muzeu jsou objekty malovány nejen olejovými barvami, ale i barvami rozpustných ve vodě a používané na pergamentu. Tuhle techniku preferoval Hoefnagel.¹⁰² Muzeum kopíruje značné množství materiálů z Cod. min. 42, počínaje precizně zhotoveným cyklem vyobrazení slona, nosorožce a vlka (Cod. min. 42, fol. 1,2, a 4) zasazeným do krajiny od Hanse Hoffmanna.¹⁰³ V Cod. min. 42 jsou soustředěny kresby přírody některých rudolfínských umělců jsou zde obsaženy studie od Giuseppe Arcimbolda, Daniela Fröschla či zmíněného Hanse Hoffmanna.

---

⁹⁴ Ibidem, s. 160.

⁹⁵ Ibidem, s. 159.

⁹⁶ Ibidem, s. 160.

⁹⁷ Ibidem, s. 161.

⁹⁸ Ibidem, s. 162.

⁹⁹ Ibidem.

¹⁰⁰ Ibidem.

¹⁰¹ Ibidem.

¹⁰² Ibidem, s. 165.

¹⁰³ Ibidem, s. 164.

Císařův zájem o tento druh tematiky byl zřejmě dosti velký. Fröschlův inventář uvádí i třísvazkový rukopis věnován taktéž přírodním studiím od Hanse Bola.¹⁰⁴ Je možné, že tento dokument opatřil Hoefnagel, který byl údajně jeho žákem a o němž se ví, že obchodoval s kresbami.¹⁰⁵

V 16. století existuje tendence, která pojímá přírodu jako podivuhodnost, zvláště v rudolfínských dílech zobrazující studia nezvyklých naturálií.¹⁰⁶ Tato rudolfínská malba je plná skutečných divů přírody. Příkladem tohoto typu je obraz s názvem *Jelen s monstrózním parožím* [Obr. 36] od Hanse Hoffmanna. Dílo nakreslil v roce 1589 a později bylo použito jako základ pro dřevoryt v publikaci Ulliseho Aldrovandiho o nestvůrách a jiných výjimečných jevech.¹⁰⁷ Závěrem lze říci, že císařův hluboký zájem o přírodu se stal jedním z charakteristických rysů jeho osobnosti.¹⁰⁸

Malířství a postavení malíře bylo na dvoře Rudolfa II. vysoce ceněno. Vystřídalo se zde plno vynikajících umělců a mezi ty nejvýraznější osobnosti, kteří se podíleli na vzrůstu prestižnosti dvora patří Giuseppe Arcimboldo, Bartholomeo Spranger, Joseph Heinz a Hans von Aachen.¹⁰⁹ Rudolf II. se snažil přiblížit antickému vzoru a udržoval s malíři přímý kontakt. Rovněž měl vliv na volbu témat nových děl.¹¹⁰ Císař byl zastáncem intelektuálního umění, v němž hrála důležitou roli historie, mytologie a alegorické témata.¹¹¹ Rudolfinští umělci spoléhali na svou paměť, zkušenost, fantazii a na schopnost překonat realitu.¹¹² Vzdělání rudolfínských malířů dosahovala cechovní úrovně, nicméně služba u dvora skýtala nejrozmanitější možnosti.¹¹³ Rudolf II. měl zásluhu na povýšení malířství na svobodné umění, které nepodléhalo stanovám cechu.¹¹⁴ Dvůr taktéž poskytoval ochranu, svobodu a právo pobytu umělce.¹¹⁵

---

¹⁰⁴ Lee Hendrix, (pozn. 42), s. 164.

¹⁰⁵ Ibidem.

¹⁰⁶ Ibidem, s. 166.

¹⁰⁷ Ibidem.

¹⁰⁸ Ibidem, s. 168.

¹⁰⁹ Thea Vignau-Wilberg, Grafika a teorie umění kolem roku 1600, in: Eliška Fučíková (ed.), Rudolf II. a Praha: císařský dvůr a rezidenční město jako kulturní a duchovní centrum střední Evropy, Praha 1997. s. 185.

¹¹⁰ Thea Vignau-Wilberg, (pozn. 109), s. 185.

¹¹¹ Ibidem, s. 185.

¹¹² Eliška Fučíková 1986, (pozn. 10), s. 12.

¹¹³ Thea Vignau-Wilberg, (pozn. 109), s. 185.

¹¹⁴ Thea Vignau-Wilberg, (pozn. 109), s. 185.

¹¹⁵ Ibidem, s. 185.

Na dvoře byl veden soupis umělců s názvem „Hofstaat,“¹¹⁶ ale spousta umělců v něm nenašla místo. O osobním životě umělců víme pouze málo, nicméně v soupisu se můžeme alespoň dočíst a vytvořit si představu o finančních poměrech a odměn za práci.¹¹⁷

Rudolf II. vděčil Hoffmannovi za jeho obrovskou znalost Albrechtova díla, která vedla ke schopnosti císaře rozlišit jeho originál od kopie, již uplatnil po smrti Hoffmanna.¹¹⁸ Rudolf II. se musel spolehnout na pouze vlastní zkušenost, dokud nezískal na svůj dvůr umělce, kteří by rozvíjeli podměty ze starší nizozemské a německé malby. Úlohu historizující reaktualizace Dürerova umění, po smrti Hanse Hoffmanna, převzal Daniel Fröschl, jenž byl jmenován dvorním malířem v roce 1603.¹¹⁹ Uplatnil se nejen v tvorbě slučující se s Dürerem, ale také ve vytváření portrétních miniatur.

Ačkoliv byla rudolfínská éra natolik významná pro svoji dobu, dnes je téma stále aktuální a ne zcela probádané, přičemž inventáře dosud obsahují plno anonymních děl.¹²⁰

---

¹¹⁶ Eliška Fučíková 1972, (pozn. 11), s. 137.

¹¹⁷ Ibidem.

¹¹⁸ Eliška Fučíková 1986, (pozn. 10), s. 26.

¹¹⁹ Jaromír Neumann 1978, (pozn. 19), s. 306.

¹²⁰ Eliška Fučíková, *Studien zur Rudolfinischen Kunst: Abbenda et Corrigenda*, Umění XXVII, 1979, s. 512.

4. Katalog děl

Katalog Hoffmannových děl jsem rozdělila do dvou částí. V první se zabývám díly, u nichž je jistá datace nebo alespoň přibližná doba vzniku a druhá část obsahuje díla bez datace.

Při sestavování katalogu jsem se potýkala s několika problémy, jednak s nedostatkem literatury, ale především s kvalitou obrazové přílohy. Ačkoliv publikace uváděla díla, neposkytovala obrázek a pokud ano, byl ve většině případů černobílý a po většinou bohužel i nekvalitní. Některá díla jsou v rukou vlastníků a ti mnohdy nechtějí být jmenováni, to rovněž komplikuje znalost podoby díla. Tímto bych se chtěla omluvit za chybějící obrazovou přílohu k danému dílu či za nekvalitní kopie.

V katalogu se objevují i díla, která jsou umělci pouze připisována a to většinou na základě podobnosti stylu či tématu. Ráda bych zde uvedla dvě díla, jež jsou uložena v českých sbírkách, které nicméně Hoffmann nenamaloval, ale tvorba je blízká jeho stylu. První obraz s názvem *sv. Petr* se nachází v Moravské galerii v Brně a nelze jej jednoznačně Hoffmannovi připsat na základě odlišného stylu. Dílo se vyznačuje větší razancí, než je u Hoffmana zvykem.¹²¹ Druhé dílo se jmenuje *Tři Marie u hrobu Kristova* a je uloženo v arcibiskupské obrazárně na kroměřížském zámku. Tento obraz je opatřen monogramem Albrechta Dürera a je možné, že právě proto badatel Eugen Dostál dílo připsal Hoffmannovi. Této skutečnosti napovídá jeho provenience, neboť dílo bylo získáno z Imtenraedové sbírky jako autentické dílo Dürera.¹²² V roce 1953 proběhlo restaurování díla a bylo uvedeno jako dílo neznámého německého mistra z první poloviny 16. století. V současné době však dílo spadá do autorství Cornelise de Cocka.¹²³

Na Hoffmannových dílech můžeme sledovat dva různé druhy monogramů, jednak jeho vlastní [Obr. 12] a kopie monogramu Albrechta Dürera [Obr. 54], který avšak ne vždy maloval Hoffmann, ale mohl být dodatečně dopsán v pozdější době, kdy si majitel či badatel nebyl jist autorem. Vzhledem podobnosti jejich tvorby.

---

¹²¹ Olga Kotková (ed.), *Albrecht Dürer: Růžencová slavnost: 1506-2006*, Praha 2006. s. 140.

¹²² Milan Tognier, Umělci Rudolfa II. ve sbírkách Uměleckohistorického muzea v Kroměříži, *Věstník muzea: Uměleckohistorické muzeum v Kroměříži 10*: č. 21, 1967. s. 126.

¹²³ *Ibidem*, s. 132.

4.1 Datovaná díla

Pořadí děl je chronologicky koncipováno. Tvorbu Hanse Hoffmanna můžeme rozdělit do třech období dle jeho životních fází. První etapa je soustředěna na Norimberský pobyt, který je zprvu poznamenán vlivem nizozemského malíře Nicolase Neufchatela, jenž byl pravděpodobným Hoffmannovým učitelem.¹²⁴ Poté Hoffmann pracuje na zakázkách v dílně norimberské rodiny Imhoffů a taktéž pro Paula Prauna, který vlastní kunstkomoru. Právě tehdy se umělec podrobně seznamuje s tvorbou Albrechta Dürera a rozvíjí se jeho vztah k přírodě. Z této doby se nám dochovalo několik přírodních studií většinou z předloh Albrechta Dürera. Kresby jsou malovány nejčastěji akvarelem a krycími barvami na papíře či pergamenu a taktéž používá techniku kvaše. Druhá perioda je velice krátká. Zaujímá pouze jeden rok trvání, které se slučuje s Hoffmannovým pobytem na mnichovském dvoře u bavorského vévody Viléma V..¹²⁵ Poslední období je v rozmezí let 1585-1591/2, kdy Hoffmann žije na dvoře Rudolfa II. v Praze až do své smrti.

Na závěr téhle části katalogu přikládám dvě významná díla, jejichž důležitost spočívá v tom, že se nacházejí v českých sbírkách. Na tyto díla bude brán větší zřetel a budou opatřeny odkazem na podrobný popis.

1. *Portrét ženy Barbary Möringer*

1573

Olej, lipové dřevo, 83x68 cm ; Označeno monogramem Hh, V horním rohu černě namalována poznámka s nápisem a datací rozdělená do čtyř řádků: Da man 1573 Jar Zalt

War ih Barbara
Möringerin 32 Jar altt,
vnd hett dise gestallt.

Provenience: Ze sbírky Martina von Reider Bamberg 1860.

Uloženo: München, Baeyrisches Nationalmuseum.

Literatura: Turner 1996, s. 626; Pilz 1962, s. 248.

---

¹²⁴ Kurt Pilz 1962, (pozn. 21), s. 242.

¹²⁵ Kurt Pilz 1972, (pozn. 23), s. 418.

Poznámka: Na díle můžeme spatřit vliv tvorby Nicolase Neufnachtela.

2. *Roháč obecný* [Obr. 1]

1574

Akvarel, krycí barvy, papír, štětec, vyvýšená běloba, inkoustové pero, 9,7x9,4 cm; Dole vprostřed monogram a datum 1574.

Provenience: Praun-Esterházy, Pest.

Uloženo: Budapest, Szépművészeti Múzeum, Inv.č. 184.

Předloha: Albrecht Dürer 1505, *Roháč obecný*, (Malibu, The J. Paul Getty Museum) [Obr. 2]

Literatura: Pilz 1962, s. 251; Koreny 1985, s. 122.

3. *Autoportrét Dürera ve třinácti letech* [Obr. 3]

1576

Kresba.

Předloha: Albrecht Dürer 1484, *Autoportrét ve třinácti letech*, (Vienna, Graphische Sammlung Albertina), [Obr. 4]

Uloženo: London, British Museum.

Literatura: https://www.britishmuseum.org/explore/highlights/highlight_objects/pd/h/hans_hoffmann,_durer_as_child.aspx. Vyhledáno 12.04.2014.; Bubenik 2005, s. 22; Bubenik 2013, s. 105.

4. *Lev* [Obr. 5]

1577

Akvarel, krycí barvy, pergamen, štětec, pero, vyvýšená bílá, stopy z přípravné kresby, bledě perem, hnědý inkoust, 17,2x27,7 cm; Dole uprostřed Hoffmannův monogram a datum 1577.

Provenience: Praun-Hertel-Arnold (nach Pilz).

Uloženo: Nürnberg, Germanisches Nationalmuseum, Graphische Sammlung, Norica 407/1534c (Eigentum der Stadt Nürnberg).

Předloha: Albrecht Dürer 1521, *Lev*, (Wien, Graphische Sammlung Albertina), [Obr. 6]

Literatura: : Pilz 1962, s. 252; Koreny 1985, s. 172.

5. *Lvice* [Obr. 7]

1577

Akvarel, krycí barvy, pergamen, štětec, pero, vyvýšená bílá, stopy z přípravné kresby, bledě perem, hnědý inkoust, 17,2x27,7 cm; Dole uprostřed Hoffmannův monogram a datum.

Provenience: Praun-Hertel-Arnold (nach Pilz).

Uloženo: Nürnberg, Germanisches Nationalmuseum, Graphische Sammlung, Norica 408/1534c (Eigentum der Stadt Nürnberg).

Předloha: Albrecht Dürer 1521, *Lvice*, (Paris, Musée du Louvre, Sammlung Edmond de Rothschild), [Obr. 8]

Literatura: : Pilz 1962, s. 252; Koreny 1985, s. 172.

6. *Vážka* [Obr. 9]

1577

Štětec, akvarel, papír, 8,1x7,8 cm; Ve spodním centru označeno Hoffmanovým monogramem a datováno.

Provenience: Praunova sbírka, Esterházy.

Uloženo: Budapest, Szépművészeti Múzeum, Inv.č. Nr. 185.

Literatura: Pilz 1962, s. 252; Schulze (ed.) 1988, s. 371.

7. *Obráz sochaře Bartolommea Bandinelliho zvaného Baccio Bandinelli*

1577

Pero v hnědé, šedé lavírování, vyvýšená běloha, šedý základní papír, 14,2x12 cm; Vpravo dole signováno Hh a datováno 1577.

Uloženo: Paris, Louvre Département des Dessins, Inv.č. Abb. 3

Literatura: Pilz 1962, s. 253.

8. *Portrét ženy Hieronyma Holzschubera*

1578

Olej, javorové dřevo, 51,5x37 cm; V pravém horním rohu označeno Hh (prolínající) a datováno 1578, V levé horní části nápis: . AETATIS SVAE.

.LVII.

Uloženo: Nürnberg, Germanisches Nationalmuseum.

Předloha: Albrecht Dürer 1526, *Portrét ženy Hieronyma Holzschubera*, (Berlin-Dahlem, Gemäldegalerie der Staatlichen Museen).

Literatura: Pilz 1962, s. 249; Turner 1996, s. 626.

9. *Pavouk křížák* [Obr. 10]

1578

Štětce, akvarel, krycí běloba, papír 5,4x4,4 cm; Označeno v horním pravém rohu: Aug. 30 1578.

Provenience: Praunova sbírka, Esterházy.

Uloženo: Budapešť, Szépművészeti Múzeum, Inv.č. Nr. 175.

Literatura: Schulze (ed.) 1988, s. 371.

10. *Zvíře*

1578

Akvarel; Označeno monogramem Hh a datováno 1578.

Uloženo: Soukromá sbírka, Rheinland 1831.

Literatura: Pilz 1962, s. 255.

11. *Veverka* [Obr. 11]

1578

Akvarel, krycí barvy, pergamen, štětce, vyvýšená běloba, 25,1x17,7 cm; Dole vlevo monogram Hh a datum 1578. [Obr. 12]

Provenience: M.A.Parker-A.Clark-G.Rau.

Uloženo: Washington, D.C., National Gallery of Art, Inv.č. 1991.182.5.

Literatura: Pilz 1962, s. 254; Koreny 1985, s. 94; Alsteens 2009, s. 92.

12. *Divoké sele* [Obr. 13]

1578

Akvarel, pergamen, 30x45.5 cm; Monogram a datace perem, černý inkoust, dole v centru: HH/ 1578.

Provenience: Private Collection; Sayn-Wittgenstein Fine Art, New York; acquired by Jean Bonna, 2004.

Literatura: Alsteens 2009, s. 92-93.

13. Skica hlavy

1579

Pero, inkoust, vyvýšená běloba, modrý základní papír, 19,3x16 cm; Vpravo nahoře signováno Hh a datováno 1579.

Uloženo: Bern, Klipstein a Kornfeld 1956.

Literatura: Pilz 1962, s. 255.

14. Studie dvou ženských rukou

1579

Pero, inkoust, vyvýšená běloba, modrý základní papír, 30,3x24 cm; V pravém horním okraji signováno Hh a datováno 1579.

Provenience: Esterházy.

Uloženo: Budapest, Szépművészeti Múzeum.

Literatura: Pilz 1962, s. 255.

15. Two drawings portraying Willibald Imhoff

1580

Uloženo: Budapest, Szépművészeti Múzeum.

16. Norimberský zlatník

1580

Olej, dřevo z olše, 61x56,4 cm.

Uloženo: Nürnberg, Germanisches Nationalmuseum, Inv.č. Gm 1585 Abb. 4.

Literatura: Pilz 1962, s. 250; Turner 1996, s. 626; <http://www.bridgemanimages.com/en-GB/asset/292282/Hoffmann-Hans-c.154550-159192/Portrait-of-a-Nuremberger-Goldsmith-1580-oil-on-> Vyhledáno 17.6.2015.

17. Pivoňka

[Obr. 14]

1580

Akvarel, krycí barvy, papír.

Uloženo: Budapest, Szépművészeti Múzeum.

Literatura: Koreny 1985, s. 216.

18. *Pivoňka* [Obr. 15]

1580

Akvarel, krycí barvy, papír; Vpravo uprostřed Hoffmannův monogram: Ha.

Uloženo: Budapest, Szépművészeti Múzeum.

Literatura: Koreny 1985, s. 216.

19. *Polofigura píšícího muže, snad podobizna církevního otce*

1580

Ovál, krycí barvy, vyvýšená běloba, papír, průměr 11,6 cm; Vpravo nahoře signováno Hh a datováno 1580 bílou.

Uložení: Bamberg, Staatliche Bibliothek, Graphische Sammlung.

Literatura: Pilz 1962, s. 256.

20. *Hlava papeže*

1580

Kartáč v černé, vyvýšená běloba, modrý tónovaný papír, 18,6x16,1 cm; Vlevo dole signováno Hh a vpravo datováno 1580.

Uloženo: Braunschweig, Herzog Anton Ulrich Museum, Kupfertischkabinett.

Předloha: Albrecht Dürer 1506, Hlava papeže, (Berlin, Kupfertichkabinett).

Literatura: Pilz 1962, s. 257.

Poznámka: *Hlava papeže* (Albrecht Dürer 1506, Berlin, Kupfertichkabinett) je přípravnou studií hlavy papeže z *Růžencové slavnosti* (Albrecht Dürer 1506, Praha, Národní galerie v Praze).

21. *Tři nebo čtyři Apoštolové*

1580

Krycí barvy, papír.

Uložení: dříve Nürnberg, Kunstkabinett Paulus Praun.

Literatura: Pilz 1962, s. 257.

22. *Pivoňka, kosatce a brouci/ Květiny a brouci*

[Obr. 16]

1582

Akvarel, kvaš, pergamen, 30,8x38,3 cm.

Uloženo: Malibu, CA, J. Paul Getty Museum, Inv.č. 87.GG.98.

Literatura: Turner 1996, s. 626.

23. *Zajíc uprostřed květin* [Obr. 17]

1582

Akvarel, krycí barvy, pergamen, štětec, 62,3x58cm; Uprostřed nahoře Hoffmannův monogram a datum 1582.

Provenience: Praun (?) - Berliner Kunsthandel (1937).

Uloženo: Soukromá sbírka (od roku 1944).

Předloha: Albrecht Dürer 1502, *Zajíc*, (Wien, Albertina), [Obr. 18]

Literatura: Pilz 1962, s. 258; Koreny 1985, s. 144.

24. *Pivoňka* [Obr. 19]

1582

Akvarel, krycí barvy, vyhlazený pergamen, štětec, stopy po přípravné kresbě, barvy mírně vybledlé, 42,3x29,1 cm; Nahoře vprostřed štětcem růžový monogram a datum 1582, dole vpravo olůvkem nápis: Hans Hofmann.

Provenience: Joseph Heller.

Uloženo: Bamberg, Staatsbibliothek, Inv. I.Q.20.

Literatura: Pilz 1962, s. 257; Koreny 1985, s. 216.

25. *Květina a brouk*

1582

Krycí barvy, pergamen, 31,5x38,5 cm; Nahoře vprostřed označeno Hh a datováno 1582.

Provenience: Luzern, Sběrka Igo Levi.

Uloženo: Nürnberg, Sběrka Martin Horlamus, Inv.č. Abb. 6.

Literatura: Pilz 1962, s. 258.

26. *Čtyři květiny a dva brouci*

1582

Vodové barvy, krycí barvy, pergamen, 29,1x25,9 cm; Datováno 1582 a signováno Hh.

Uloženo: dříve Nürnberg, Sammlung Johann Jacob Hertel.

Literatura: Pilz 1962, s. 258.

27. *Bodlák obecný, vřes a kontryhel obecný* [Obr. 20]

1583

Akvarel, krycí barvy, pergamen, štětec, vyvýšená běloba, 44,5x59,6 cm; Nahoře uprostřed hnědým brkem Hoffmannův monogram a datum 1583 (silně vyryto).

Provenience: Praun (?).

Uloženo: Nürnberg, Germanisches Nationalmuseum, Graphische Sammlung, Inv. St. Nbg. 9640/1532 (Sammlung der Stadt Nürnberg).

Literatura: Koreny 1985, s. 150.

28. *Mrtvý racek, visící na hřebíku* [Obr. 21]

1583

Akvarel, krycí barvy, pergamen, štětec, zvýšená krycí běloba, 36,9x18 cm; Označeno vpravo nahoře monogramem Hanse Hoffmanna: Hh a datováno 1583, napsáno perem s hnědým inkoustem. [Obr. 22]

Provenience: Imhoff (?)-Praun (?)-Mitchell (?).

Uloženo: London, the British Museum, Department of Prints and Drawings, Inv.č. 1890-5-12-1556.

Literatura: Koreny 1985, s. 60; Tschetschik 2013, s. 45.

29. *Bodlák* [Obr. 23]

1583

Kresba, barevný kartáč, vyvýšená běloba, papír, 26x30.3 cm; Signováno Ha.

Provenience: Esterházy.

Uloženo: Budapest, Szépművészeti Múzeum.

Literatura: Pilz 1962, s. 260; Fučíková 1986, s. 25; Fučíková 1997, s. 26.

30. *Rostlina*

1583

Krycí barvy, pergamen, 44,4x59,5 cm; Nahoře vprostřed signováno Hh a datováno 1583 hnědým perem.

Uložení: Nürnberg, Germanisches Nationalmuseum, Kupfertischkabinett, Städtliche Kunstsammlung, Inv.č. St. N. 9640.

Literatura: Pilz 1962, s. 261.

31. Apoštol Petr

1583

Krycí barvy, tenký karton, 9,7x5,9 cm; Vpravo nahoře označeno Hh a datováno 1583.

Uloženo: Dresden, Kupfertisch-kabinett.

Literatura: Pilz 1962, s. 262; DaCosta Kaufmann 1988, s. 216.

Poznámka: Nacházíme zde podobnost obličejů s pražskou deskou s názvem *Posmívání Kristu*. [Obr. 38]

32. Apoštol Bartoloměj

1583

Krycí barvy, tenký karton, 9,5x5,7 cm; Vpravo nahoře označeno Hh a datováno 1583.

Uloženo: Dresden, Kupfertisch-kabinett.

Literatura: Pilz 1962, s. 262; DaCosta Kaufmann 1988, s. 216.

Poznámka: Nacházíme zde podobnost obličejů s pražskou deskou s názvem *Posmívání Kristu*. [Obr. 38]

33. Mrtvý racek [Obr. 24]

1583

Signováno: Ha a Datováno: 1583.

Uloženo: Cleveland, Museum of Art.

Předloha: Albrecht Dürer 1512, *Mrtvý racek*, (Wien, Graphische Sammlung Albertina), [Obr. 25]

Literatura: Koreny 1985, s. 56.

34. Mrtvý racek [Obr. 26]

(Dílo obsahuje nečitelnou dataci)

Signováno Dürerovým monogramem a datováno.

Uloženo: Soukromá sbírka, Paris.

Předloha: Albrecht Dürer 1512, *Mrtvý racek*, (Wien, Graphische Sammlung Albertina), [Obr. 25]

Literatura: Koreny 1985, s. 56.

35. *Ježek* [Obr. 27]

1584

Akvarel, pero, stopy černé křídly na přípravné kresbě, pergamen s připraveným vápencem, kvaš, pergamen, 20x29,8 cm.

Uloženo: Purchase, Annette de la Renta Gift, Inv.č. 2005.347.

Literatura: <http://www.metmuseum.org/toah/works-of-art/2005.347>. Vyhledáno 12.04.2014. +obrázek mám barevný; Alsteens-Spira 2012, s. 132; Alsteens (?), s. 92-93.

36. *Studie hlavy*

1584

Rudka, papír, 11,9x9,3 cm; Označeno Hh a datováno 1584.

Provenience: Kunstkabinett Paula Prauna, Norimberk.

Uložení: Budapest, Szépművészeti Múzeum.

Literatura: Pilz 1962, s. 263.

37. *Malý kousek trávy* [Obr. 28]

1584

Akvarel obsahující železo na bázi půdních pigmentů, azurová, zelená měď, olovo ve žluté, olovnatá běloba a vápenec, stopy černé křídly pod kresbou, papír připravený s vápencem, 21,5x32,6 cm; Níže ve středu datace a monogram 1584/ Hh (prolínající) pero, hnědý inkoust; Na rubu níže vlevo sběratelské razítko Johanna Andrease Boernerera s datem (J.A.Boerner/1808.R.;Lugt 269); dole, napsáno 745 grafitem (rukopisem devatenáctého století).

Provenience: J.A.Boener-Hertel-G.M.D. Arnold (? , nach Pilz).

Uloženo: Pursache, Lila Acheson Wallace Gift, Inv.č. 1997.20

Předloha: Albrecht Dürer 1503, *Velký drn trávy*, (Vienna, Albertina), [Obr. 29]

Literatura: Koreny 1985, s. 186; Alsteens-Spira 2012, s. 132.

Poznámka: Studie pro olejovou malbu s názvem *Zajíc na pasece* pro Rudolfa II. [Obr. 30]

38. *Zajíc na pasece/ Zajíc mezi rostlinami/ Zajíc na mýtině mezi travinami a bylinami*

[Obr. 30]

(před)1585

Olej na lipovém dřevě, 62x78,2 cm; Na zadní straně nápis [Obr. 31]

Provenience: ze sbírky císaře Rudolfa II. a N. Hartase.

Uloženo: (dříve: soukromá sbírka, Londýn, Courtesy Ellen Melas Kyriazi) Los Angeles, The John Paul Getty Museum, Inv.č. 2001.12.

Předloha: Albrecht Dürer 1502, *Zajíc*, (Videň, Albertina), [Obr. 18]

Literatura: Bergau 1880, s. 629; Koreny 1985, s. 148; Fučíková 1986, s. 25-26; Schulze 1988, s. 253; DaCosta Kaufmann 1988, s. 215; Koreny-Segal 1989/90, s. 58; Fučíková-Bukovská-Muchka 1991, s. 82.; Turner 1996, s. 626; Fučíková 1997, s. 159; Kotková 2006, s. 149-150; <http://www.getty.edu/art/gettyguide/artObjectDetails?artobj=226>.

Vyhledáno 13.11.2014.

39. *Dva mrtví ptáci* [Obr. 32]

1585

Tempera, papír, 16x10 cm; Signováno a datováno 1585 Hoffmannem.

Uloženo: Dresden, Staatliche Kunstsammlungen, Kupfertischkabinett, Inv.č. C 1937-1085.

Literatura: DaCosta Kaufmann 1988, s. 215.

40. *Zajíc* (připisováno) [Obr. 34]

1587

Akvarel, krycí barvy, papír.

Uloženo: Berlin, Staatliche Museen Preußischer Kulturbesitz, Kupfertischkabinett.

Literatura: Koreny 1985, s. 156.

41. *Vulkán, Venuše a tři amorové* [Obr. 35]

1587

Akvarel, kvaš, papír, 13,7x17,6 cm Signováno a datováno: 15 Ha 87.

Uloženo: Berlin-Dahlem, Stiftung Preussischer Kulturbesitz, Kupfertischkabinett, Inv.č. KdZ 23358a27.

Literatura: DaCosta Kaufmann 1988, s. 216.

42. *Jelen s monstrózním paroží/ Jelen s deformovanými parohy* [Obr. 36]

1589

Krycí barva, pergamen, 37,8x30,1 cm; Nápis vlevo nahoře: Hhoffmann Pictor Noric:
ad Vivum pinx Pragae.
1589.

(autor na dílo napsal, že jej nakreslil v Praze roku 1589)

Uloženo: Berlin, Staatliche Museen Preußischer Kulturbesitz, Kupferstichkabinett, Inv. č.
Nr. Hz 2048.

Literatura: Pilz 1962, s. 263; DaCosta Kaufmann 1988, s. 216; Schulze 1988, s. 369,

Poznámka: Dílo bylo použito jako základ pro dřevoryt v publikaci Ulliseho Aldrovandiho
o nestvůrách a jiných výjimečných jevech.

43. *Hlava starce* [Obr. 33]

(před) 1585

Kresba, rudka; Signováno: Ha a datace: 1589.

Literatura: Fučíková 1986, s. 25.

Poznámka: Nakresleno těsně před příchodem do Prahy, ale na obraze je napsáno 89
(Umělec přišel do Prahy už v roce 1585).

44. *Portrét Paula Pfinzinga von Henfenfelda d. Ä.*

1591-1592

Kresba, bílá a černá křída, přilepeno na zelený papír, 36,9X25,8 cm; Signováno Hh a
datováno 1591, na druhé straně nahoře vprostřed nápis cizí rukou černým perem:

Paullus Pfintzing der Ernuest,

Jst Conterfet vfs aller Best,

Al ser wahr Jm 37. Jar

fec 1591. Es verfertigt wahr;

Uloženo: Nürnberg, Deutsches Nationalmuseum, Inv.č. Hz 4958.

Literatura: Pilz 1962, s. 264; Kotková 2006, s. 144.

Poznámka: Hlava Pfinzinga je podobná hlavě Krista z pražského díla Posmívání Kristu. []

45. *Portréty norimberského hradu*

1573, 1581, 1585

Literatura: Pilz 1972, s. 418-419.

Poznámka: Díla jsou částečně ztraceny.

46. *Dva blázni* [Obr. 38]

kolem r. 1560 (Vacková uvádí datum vzniku po r. 1580)

Olej, dubové dřevo, 50x38 cm; Neznačeno, Vlevo nahoře německo-flámský nápis:

*DIEWEIL DIE SICH SO WIL VORKEREN/ MVS ICH VON DOCTOR/ BUMAN SPINNEN
LEREN.* („Poněvadž si převrácený svět chce počínat takto, musím se od doktora Bumana
učit přísti“.)

Na rubu desky papírový lístek s poznámkou perem: *Brugl.*

Provenience: Získáno biskupem Karlem z Liechtensteinu-Castelcornu v roce 1673 spolu se sbírkou bratří Imstenraedů z Kolína nad Rýnem.

Prameny: Seznam B 1925-VI/103; Seznam B 1927-VII. 1/103; Seznam B 1925-IXa/129; Seznam B 1925-XXVI/342.

Restaurováno: V roce 1903 E. Gerisch.

Uloženo: Kroměříž, Obrazárna arcibiskupské zámecké rezidence v Kroměříži, Inv.č. KE 3175, O 108.

Literatura: Krsek-Jirka 1978, (nestránkováno); Vacková 1989, s. 84-85; Jirka 1993, 296-298; Togner 1998, s. 191.

Popis: V olomouckém inventáři z roku 1961 bylo dílo uvedeno jako práce Pietra Brueghela, nejspíše na základě informace, že patří do okruhu nizozemského malíře, což bylo zmíněno v soupisu kolekce bratří Imstenraedů.¹²⁶ Obraz byl dříve nazývaný *Tři sudičky*. Docela nedávno byla deska připisována Jarmilou Vackovou umělci Pietru Huysovy.¹²⁷ V dnešní době je Antonínem Jirkou atribuována Hansu Hoffmannovi.¹²⁸

Deska je ve tvaru obdélníkového formátu, kdy světlo přichází zepředu a osvětluje obličej dvou postav, ty jsou sestaveny v pyramidální kompozici. Z díla na nás vyzařuje

¹²⁶ Ivo Krsek-Antonín Jirka, *Státní zámek Kroměříž: Katalog obrazárny*, Brno 1978.

¹²⁷ Jarmila Vacková 1989, (pozn. 127), s. 78.

¹²⁸ Antonín Jirka, *Zwei Narren von Hans Hoffmann*, *Umění XLI*, 1993, s. 296.

jasně viditelný barevný kontrast teplosti, nejzřetelněji to můžeme pozorovat, kdy světlé hlavy bláznů jakoby vystupují z tmavého pozadí. Taktéž je zde jasná přítomnost komplementárního kontrastu barev, kdy se bije červená košile se zeleným límcem blázna v popředí.

Námětem obrazu je satirická moralita na téma převráceného světa. V loterijním seznamu imstenraedovské sbírky z roku 1670 se objevuje dílo s pojmenováním: *Due Matti sotto una scuffia* (Dva blázni pod jednou čepicí).¹²⁹ Přesným popisem a vysvětlením námětu se podrobně zabýval Antonín Jirka v katalogu Kroměřížské obrazárny,¹³⁰ proto jsem se rozhodla tuto část vynechat.

V díle můžeme sledovat vliv nizozemí, jednak v tématu, jež sahá až do dob Hieronyma Bosche a později je rozváděno Pietrem Brueghelem, tak ve stylu podobném karikaturám z rukou Quentina Matssyse.

47. *Posmívání Kristu* [Obr. 39]

počátek 90. let 16. století

Olej, dubové dřevo, 69x54 cm; Značeno a datováno vpravo nahoře nepravým Dürerovým monogramem: 1520 AD (spojeno). Na rubové straně: papírový štítek s nečitelným nápisem a starým číslem: N.22; papírový štítek s číslem: 33; na rubu rámu staré číslo: Nro. 181 /=*Inventář 1819*/.

Provenience: Sběrka hraběte Františka Antonína Berky z Dubé, doloženo 1692-1706, Vídeň (?) a zámek Nový Falkenburk ; nostická obrazová sbírka, Praha 1706-1945.

Prameny: Seznam 1692, č. 56 (anonym); Surogát 1738, č. 108 (anonym); inventář 1819, č. 173/181 (podle Albrechta Dürera).

Restaurováno: Technologický výzkum byl proveden v roce 1983 pod vedením Mojžíra Hansíka, v letech 2002-2003 byla deska restaurována Jiřím Třeštíkem.

Uloženo: Praha, Národní galerie v Praze, Inv. č. DO 4185 (Z 512), získáno 1945.

Literatura: Chytil 1920, s. 23; Togner 1967, s. 133; Vacková 1989, s. 88; Fučíková-Bukovská-Muchka 1991, s. 82; Slaviček 1993, s. 226; Kotková 2006, s. 143-144; Kotková 2007, s. 66.

---

¹²⁹ Milan Togner (ed.), *Kroměřížská obrazárna. Katalog sbírky obrazů arcibiskupského zámku v Kroměříži*, Kroměříž 1998, s. 191.

¹³⁰ Milan Togner (ed.), (pozn. 129), s. 1991.

Popis: V roce 1920 bylo dílo uvedeno v publikaci, napsané Karlem Chytillem, pod názvem Tupení Krista.¹³¹ Milan Togner v roce 1967 taktéž pojmenovává desku jako Tupení Krista.¹³² V knize napsané Jarmilou Vackovou nalezne dílo s názvem Ecce Homo datované do doby kolem 1530.¹³³ Neoddanější badatelkou téhle desky je Olga Kotková, která se dílem podrobně zabývala v několika pracích, kde desku nazývá jako Posmívání Kristu a podle autorky textů uvádí datum vzniku na počátku 90. let 16. století. Obraz důkladně rozebrala, například v publikaci z roku 2006, kde se snažila prokázat Hoffmannovo autorství a srovnávala je s jinými deskami na stejné téma.¹³⁴ O rok později vydala katalog v angličtině, zabývající se německou a rakouskou malbou v rozmezí 14. a 16. století, Hoffmannovu desku v něm nalezneme pod číslem 37.¹³⁵ Ucelené informace o obrazu připisovanému Hoffmannovi se dozvídáme z knihy Lubomíra Slavíčka, která v sobě obsahuje katalog a Posmívání Krista je označeno poznámkou V/2-42.¹³⁶

Z důvodu předešlého pečlivého bádání a zkoumání téhle desky jsem se rozhodla, zde dílo nepopisovat, ale pouze odkazuji na literaturu, kde se čtenář může velice podrobně s tímto obrazem seznámit, prostudovat obsáhlé popisy díla a nalézt mnohé informace.

---

¹³¹ Karel Chytil 1920, *Umění a umělci na dvoře Rudolfa II.: 16 neotypů originálů v soukromém majetku*, Praha 1920, s. 23.

¹³² Milan Togner 1967, (pozn. 122), s. 133.

¹³³ Jarmila Vacková 1989, (pozn. 127), s. 87-88.

¹³⁴ Olga Kotková (ed.) 2006, (pozn. 121), s. 143-144.

¹³⁵ Olga Kotková, *German and Austrian painting of the 14th-16th centuries*, Praha 2007. s. 66.

¹³⁶ Lubomír Slavíček, *Artis Pictoriae Amatores: Evropa v zrcadle praž. barokního sběratelství*, Praha 1993 s. 226.

4.2 Díla bez datace

Tato část katalogu se věnuje dílům, které v literatuře nacházíme bez datace a díla nejsou opatřeny monogramem, tudíž neznáme přesné datum vytvoření. Ale k některým dílům můžeme přiřadit přibližnou dobu vzniku podle podoby s obrazy, které obsahují dataci na základě toho, že se v dané době věnuje autor stejnému tématu a vytváří tak několik podobných množství děl. Kupříkladu okolo roku 1583 vznikají přírodní studie zabývající se rackem, z nichž se nám dochovaly kresby obsahující dataci, například můžu zde uvést názvy některých těchto kreseb jako *Mrtvý racek* [Obr. 24] a *Mrtvý racek, visící na hřebíku* [Obr. 21]. Další díla, *Mrtvý racek* [Obr. 26] či *Křídlo racka* [Obr. 62], na stejné téma už neobsahují dataci, ale můžeme předpokládat přibližnou dobu vzniku. Nebo víme, že dílo bylo pouze přípravnou studií pro větší celek, například studii *Bodlák obecný, vřes a kontryhel obecný* [Obr. 20] můžeme rozpoznat v díle s názvem *Zajíc na pasece/ Zajíc mezi rostlinami/ Zajíc na mýtině mezi travinami a bylinami* [Obr. 30] či studii *Žáby* [Obr. 52] se objevuje obrazu *Zajíce uprostřed květin* [Obr. 17]. Aby tahle část katalogu nebyla nepřehledná nejdříve uvedu Hoffmannovu tvorbu zabývající se náboženským tématem, a poté portréty či figurálními kompozicemi a nakonec zvířecími a rostlinnými studii. Mezi poslední dva náměty patří i díla obsažená v Cod. min. 42, kde se dá datace odhadnout. Cod. min. 42 totiž vzniká v letech 1575-1611, ale Hans Hoffmann umírá v rozmezí let 1591-1592, čímž se nám toto rozpětí zúží.

4.2.1 Náboženská témata

48. *Hlava dvanáctiletého Krista* [Obr. 39]

?

Štětce v tmavošedé, bíle vyvýšeno na zeleně zbarveném papíře, 26x20,4 cm; Označeno v horním pravém rohu: Hh.

Provenience: sbírka Prauna, Esterházy.

Uloženo: Budapest, Szépművészeti Múzeum, Inv. č. Nr 140.

Předloha: Albrecht Dürer 1506, *Hlava dvanáctiletého Krista*, (Wien, Albertina) [Obr. 40]

Literatura: Pilz 1962, s. 267; Schulze 1988, s. 369; Kotková 2006, s. 139.

Poznámka: Dílo neobsahuje monogram Abrechta Dürera, jedná se o kopii podle jeho díla na kterém se taktéž monogram nenachází.

49. *Vyhoštění*

?

Uloženo: Vienna, Kunsthistorisches Museum

Literatura: Turner 1996, s. 626.

50. *Dva obrazy Krista mezi lékaři*

?

Uloženo: Brunswick, Herzog Anton Ulrich-Mus.; Warsaw, N. mus.

Literatura: Turner 1996, s. 626.

Poznámka: Díla (36 a 37) jsou Hoffmannovy připisovány na základě podobnosti s budapeštskou kresbou (35).

51. *Posmívání Kristu*

?

Deska

Uloženo: Aachen, Suermondt-Museum.

Literatura: Goldberg 1971, s. 20; Kotková 2006, s. 143-144.

Poznámka: Hlava Krista je velice podobná s dílem *Kreuztragung Christi* (München, Bayerische Staatsgemäldesammlungen) od Georga Vischera a také s dílem *Ecce Homo-Bild im Martha-Altar* (Nürnberg, St. Lorenz), které je připisováno Hansu Hoffmannovi.

Všechny uvedené díla jsou imitace jiného autora, existuje mnoho náznaků, že tyhle hlavy jsou kopírovány podle předložené Dürerovy veřejné šablony. Bohužel v použité literatuře více se nezmiňují o šabloně.

52. *Ecce Homo-Bild* (připisováno)

?

Uloženo: Nürnberg, Martha-Altar, St. Lorenz.

Literatura: Goldberg 1971, s. 20.

Popis: Oltářní obraz.

53. *Posmívání Kristu*

?

Uloženo: Hannover, Niedersächsisches Landesmuseum.

Literatura: Kotková 2006, s. 143.

Poznámka: Dílo je tradičně připisováno Hoffmannovi na základě podobnosti s pražskou deskou *Posmívání Krista*. [Obr. 38]

54. *Kristus Trpitel*

?

Olej, deska z borovice, 65x51,7 cm.

Uloženo: Warsaw, Museum Narodowe w Warszawie, Inv.č. Nieb. A. 311.

Literatura: Kotková 2006, s. 143;

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Hoffmann_Man_of_Sorrows.jpg (vyhledáno: 17.6.2015)

Poznámka: Deska je taktéž připisována Hoffmannovi na základě podobnosti s pražskou deskou *Posmívání Krista*. [Obr. 38]

55. Svatá rodina

?

Černé pero, vyvýšená běloba, papír, 11,1x11,4 cm; Vprostřed nahoře označeno monogramem Hh, nedatováno.

Provenience: Ze sbírky Carla Ferdinanda Friedricha von Naglera, Berlin.

Uloženo: Berlin, Kupfertischkabinett, Inv.č. Hz 2049.

Literatura: Pilz 1962, s. 269.

56. *Kristus mezi lékaři*

?

Olej, deska z lípy, 87,8x118,2 cm.

Uloženo: Warsaw, Museum Narodowe w Warszawie, Inv.č. M.Ob.550.

Literatura:

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Hoffmann_Christ_among_the_doctors.jpg

(vyhledáno: 17.6.2015)

57. *Ecce Homo*

?

Olej, dubová deska, 55x43.5 cm.

Uložení: Warsaw, Museum Narodowe w Warszawie, Inv. č. M.Ob.2153.

Literatura: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Hoffmann_Ecce_Homo.jpg

(vyhledáno: 17.6.2015)

58. *Dva evangelisté Jan a Marek/ Matouš*

?

Uloženo: Frankfurt a. M, Eduard Wagner-Hallenperg Collection.

Literatura: Pilz 1972, s. 418-419; DaCosta Kaufmann 1988, s. 216.

Poznámka: Podobnost obličejů evangelistů s pražskou deskou *Posmívání Kristu*. [Obr. 38]

59. *Oltář Nejsvětější Trojice*

?

Střední deska je ztracena, ale boční křídla jsou uložena: Wien, Kunsthistorisches Museum.

Literatura: Pilz 1972, s. 418-419.

Poznámka: Jedná se o triptych pro Rudolfa II..

60. *Kristus jako trpící muž*

?

Štětec, inkoust, 37.4 x 28 cm.

Literatura: <http://www.artnet.com/artists/hans-hoffmann/christ-as-the-man-of-sorrows-XfBmAJYTkJufBAiIdC1Sag2> (vyhledáno: 17.6.2015)

61. *Vyhnání Adama a Evy z ráje* [Obr. 41]

?

Olej, dřevo.

Uložení: Wien, Kunsthistorisches Museum.

Literatura: Koreny-Segal 1989/90, s. 59.

4.2.2 Portrétní a figurální tvorba

62. *Rytíř, smrt a d'ábel* [Obr. 42]

?

Lipové dřevo, 141x104,5 cm.

Uložení: Karlsruhe, Staatliche Kunsthalle, Inv.č. Nr. 913.

Předloha: Albrecht Dürer 1513, *Rytíř, smrt a d'ábel*, (Karlsruhe, Staatliche Kunsthalle), [Obr. 43]

Literatura: Goldberg 1971, s. 15.

Poznámky: Popis: Na zvonku, který je kolem krku koně Smrti jsou „buchstabenähnliche Formen“, jehož výsledek je nejednoznačný. Mohlo by jít o signaturu či datum. Tohle dílo bylo dlouhou dobu připisováno samotnému Dürerovi

63. *Podobizna norimberského vojenského kapitána Johanna Habvaste Ehingera 1377/78*

z Ulmu

?

Černé pero, akvarel, papír, 14x10 cm; V pravém horním rohu označeno perem, nedatováno:

Ehinger Hauptman Zu

Nuremberg 1387

Hh.

Uloženo: Nürnberg, Germanisches Nationalmuseum, Kupfertischkabinett.

Literatura: Pilz 1962, s. 268.

64. *Slg. Eduard Wagner*

?

Uloženo: Hallenperg.

Literatura: Pilz 1972, s. 418-419.

65. *Potrěty dle soch J.G. van der Schardt a Claus Narr*

?

Nedochované.

Byly součástí Praunovy sbírky.

Literatura: Turner 1996, s. 626.

66. *Endres Dürer* [Obr. 44]

?

Pero, štětec v černé barvě, vyvýšený s bílá na zeleném připraveném papíře, 24,1x20,2 cm.

Provenience: ze sbírky Prauna, Esterházy.

Uloženo: Budapest, Szépművészeti Múzeum, Inv. č. Nr. K. 67.27.

Předloha: Albrecht Dürer 1514, Endres Dürer, (), [Obr. 45]

Literatura: Schulze 1988, s. 369.

67. *Hlava vousatého muže natočená dozadu*

?

Umyté vyvýšenou bílou, 27,7x21,5 cm.

Literatura: <http://www.artnet.com/artists/hans-hoffmann/the-head-of-a-bearded-man-turned-to-the-left-pXsR83qcHVpqPP8rO8NgIA2> (vyhledáno: 17.6.2015)

4.2.3 Zvířecí náměty

68. *Ein Schöner löb*

?

Pergamen.

Předloha: Albrecht Dürer.

Literatura: Fučíková 1972, s. 151-152.

Poznámka: Obraz koupen v prosinci 1637 Overbeckem z Leydenu, tuhle informaci se dozvídáme z knihy *Geheimbüchlein*, která patřila Hieronymu Imhoffovi.

69. *Ein schöner flügel von einem Vüss hohe*

?

Pergamen.

Předloha: Albrecht Dürer.

Literatura: Fučíková 1972, s. 151-152

Poznámka: Dílo prodáno v roce 1633 panu Blommartovi, tohle se dočteme v deníku Hieronyma Imhoffa s názvem Geheimbüchlein.

70. *Cyklus: vyobrazení slona, nosorožce a vlka zasazeným do krajiny* []

?

Pergamen.

Literatura: Hendrix 1997, s. 162.

Poznámka: v „Muzeu Rudolfa II.“

71. *Ležící pes* [Obr. 46]

?

Olůvko, papír, 12,8x19,3 cm.

Provenience: Országos Képtár.

Předloha: Albrecht Dürer 1521, *Ležící pes*, (London, The British Museum), [Obr. 47]

Uloženo: Budapest, Szépművészeti Múzeum, Inv. č. Nr. K.58.1231

Literatura: Schulze 1988, s. 370.

72. *Lev* [Obr. 48]

?

Černá křída, papír, 18,4x27 cm; Označeno v horním pravém rohu: Hh (dopsáno v pozdější době).

Provenience: Országos Képtár.

Uloženo: Budapest, Szépművészeti Múzeum, Inv.č. Nr.K.67.27.

Předloha: Albrecht Dürer ?. *Lev*, (),[]

Literatura: Schulze 1988, s. 370.

73. *Lev* [Obr. 49]

?

Akvarel, krycí barvy, pergamen.

Uložení: Neznámé.

Předloha: Albrecht Dürer 1521, *Lev*, (Wien, Graphische Sammlung Albertina), [Obr. 6]

Literatura: Koreny 1985, s. 172.

74. *Lvice* [Obr. 50]

?

Akvarel, krycí barvy, pergamen.

Uložení: Neznámé.

Předloha: Albrecht Dürer 1521, *Lvice*, (Paris, Musée du Louvre, Sammlung Edmond de Rothschild), [Obr. 8]

Literatura: Koreny 1985, s. 172.

75. *Vážka* [Obr. 51]

?

Štětec, akvarel, papír, 4,9X5,7 cm.

Provenience: Praunova sbírka, Esterházy.

Uloženo: Budapest, Szépművészeti Múzeum, Inv.č. Nr.179.

Literatura: Schulze 1988, s. 371.

76. *Žába* [Obr. 52]

?

Štětec, akvarel, krycí běloba, papír, 6X6,5 cm.

Provenience: Praunova sbírka, Esterházy.

Uloženo: Budapest, Szépművészeti Múzeum, Inv.č. Nr. 181.

Literatura: Schulze 1988, s. 371.

77. *Dvě veverky* [Obr. 53]

?

Akvarel, krycí barvy, pergamen, štětec, zvýšená běloba, v pravém dolním rohu roztrhlé, 26x25,1 cm; Označeno vprostřed nahoře: monogram AD a datem 1512 Hoffmannem.

[Obr. 54]

Provenience: Bammville-Nortbrook-Rosenthal-Randall.

Uloženo: Soukromá sbírka.

Literatura: Koreny 1985, s. 96; Tschetschik 2013, s. 47.

78. *Čáp* [Obr. 55]

?

Kresba.

Předloha: Albrecht Dürer ?, *Čáp*, (), [Obr. 56]

Uloženo: Wien, Österreichische Nationalbibliothek.

Literatura: Koreny 1985, s. 20.

79. *Mrtvý racek* [Obr. 57]

?

Akvarel, krycí barvy, pergamen, štětec, brko, vyvýšená běloba a zlatá, 29,3x19 cm; Dole vpravo přeškrtnuté písmeno a číslo 142, na zadní straně je nápis (19.st.?) červeným inkoustem: „Eine Schnepe. Hans Hoffmann von Nürnberg. † zu Prag. 1600. gr. 4“.

Provenience: Blenz.

Předloha: Albrecht Dürer 1512, *Mrtvý racek*, (Wien, Graphische Sammlung Albertina), [Obr. 25]

Uloženo: Berlin, Staatliche Museen, Preußischer Kulturbesitz, Kupfertischkabinett, Inv.č. KdZ4822.

Literatura: Koreny 1985, s. 56.

80. *Mrtvý racek* [Obr. 58]

?

Akvarel, krycí barvy, pergamen, vyvýšená běloba a zlatá, krycí běloba místy podléhá oxidaci, zejména na krku a zobáku, 28,2x18 cm; Vlevo nahoře jinou rukou Dürerův monogram a letopočet 1521, Vpravo vespod stopy zaniklého monogramu a data.

Provenience: Cracherode.

Předloha: Albrecht Dürer 1512, *Mrtvý racek*, (Wien, Graphische Sammlung Albertina), [Obr. 25]

Uloženo: London, The British Museum, Department of Prints and Drawings, Inv.č. G.g.2-220.

Literatura: Koreny 1985, s. 58.

81. *Mrtvý racek* [Obr. 59]

?

Akvarel, krycí barvy, pergamen, vyvýšená běloba a zlatá, krycí běloba místy podléhá oxidaci, zejména na krku a zobáku, 28,2x18 cm; Vlevo nahoře jinou rukou Dürerův monogram a letopočet 1521, Vpravo vespod stopy zaniklého monogramu a data.

Provenience: Cracherode.

Předloha: Albrecht Dürer 1512, *Mrtvý racek*, (Wien, Graphische Sammlung Albertina), [Obr. 25]

Uloženo: London, The British Museum, Department of Prints and Drawings, Inv.č. G.g.2-220

Literatura: Koreny 1985, s. 58.

82. *Mrtvý racek, pohled zezadu* [Obr. 59]

?

Akvarel, krycí barvy, pergamen, štětec, zvýšená krycí běloba, částečně oxidováno, 33,8x23 cm; Na zadní straně rámování starý nápis: „Estude pour le Charles I Musee de Prado. et pour les 3 Cavaliers à Buckingham palace Collection Bernies-Calvière anciennement Chevalier de la Roque, Chateau de Vezenoles“.

Provenience: Esdaile (L.2617)-Bale?-Morrison-Béhague.

Uloženo: Soukromá sbírka, Paris.

Literatura: Koreny 1985, s. 62.

83. *Křídlo racka* [Obr. 60]

?

Akvarel, krycí barvy, pergamen.

Uloženo: dříve Praha, sbírka Lanna (?).

Literatura: Koreny 1985, s. 71.

84. *Skica s křídly a jinými studiemi* (připosováno) [Obr. 61]

?

Pero, inkoust, papír, 13,5x11,7 cm.

Uloženo: Bamberg, Staatsbibliothek, Inv.č. I.A.80.

Literatura: Koreny 1985, s. 82.

85. *Křídlo racka* [Obr. 62]

?

Akvarel, krycí barvy, štětec, vyvýšená běloba, pergamen, 19x20,9 cm; Dole uprostřed Dürerův monogram od Hoffmanna, brko, hnědý inkoust.

Provenience: Bonnat (L.1714).

Předloha: Albrecht Dürer 1512, Křídlo racka, (Wien), [Obr. 63]

Uloženo: Bayonne, Musée Bonnat, Inv.č. NI 1293, AI 1522.

Literatura: Koreny 1985, s. 86.

86. *Křídlo racka* [Obr. 64]

?

Akvarel, krycí barvy, pergamen, štětec, brko, vyvýšená běloba, 19x21,3 cm; Dole uprostřed monogram Dürera, v pravém rohu: Datum 1513, obojí z ruky Hanse Hoffmann, brkem v hnědé.

Provenience: Heller.

Uloženo: Bamberg, Staatsbibliothek, Inv.č. I.A.13^h (I.R.60).

Literatura: Koreny 1985, s. 88.

87. *Křídlo racka* [Obr. 65]

?

Akvarel, krycí barvy, pergamen, štětec, zvýšená běloba, stopy přípravného výkresu (stále slabě viditelné druhé pero vlevo). 18,9x23,8 cm; Mírné zalomení vpravo nahoře. Vpravo dole Dürerův monogram a datum 1524 od Hanse Hoffmanna, Brko v černé barvě, na místě stop z přípravy.

Provenience: Esdaile (L.2617)-Morrison-Lord Margale of Islay.

Uloženo: New York, Ian Woodner Family Collection.

Literatura: Koreny 1985, s. 90.

88. *Čtyři pera* [Obr. 66]

?

Pravděpodobně akvarel, krycí barvy.

Uložení: Neznámé místo pobytu.

Literatura: Koreny 1985, s. 90.

89. *Roháč obecný* [Obr. 67]

?

Krycí barvy, papír, 11,4x10,3 cm; Dole vprostřed označeno monogramem Hanse Hoffmanna: Ha.

Uloženo: Berlin, Staatliche Museen Preußischer Kulturbesitz, Kupferstichkabinett, Inv.č. 2046.

Literatura: Pilz 1962, s. 266; Koreny 1985, s. 122.

90. *Kobylka nalevo pod mouchou?*

?

Štětec, vodové barvy, papír, 5,9x9,8 cm; Dole označeno monogramem Hh, nedatováno.

Provenience: ze sbírky C.F.F. von Nagler, Berlin.

Uloženo: Berlin, Kupfertischkabinett, Inv.č. Hz 2045

literatura: Pilz 1962, s. 266.

91. *Pěnkava*

?

Štětec, vodové barvy, papír, 12,1x11,2 cm; Dole označeno monogramem Hh, nedatováno.

Provenience: ze sbírky C.F.F. von Nagler, Berlin.

Uloženo: Berlin, Kupfertischkabinett, Inv.č. Hz 2047.

literatura: Pilz 1962, s. 266.

92. *Žába* [Obr. 68]

?

Krycí barvy, pergamen.

Uloženo: Budapešť, Szépművészeti Múzeum.

Literatura: Koreny 1985, s. 144.

93. *Žába*

?

Akvarel, papír.

Uloženo: Budapest, Szépművészeti Múzeum.

Literatura: Koreny 1985, s. 148.

94. *Kukačka*

?

Kvaš, papír, položen na papíře, 16x20 cm.

Literatura: <http://www.artnet.com/artists/hans-hoffmann/kuckuck-blauralle-2-works-Weja7CAgIYkAfUWjLeHEmQ2> (vyhledáno: 17.6.2015)

95. *Krčící se kočka*

?

Akvarel, 24x38.2 cm.

Literatura: <http://www.artnet.com/artists/hans-hoffmann/a-crouching-cat-B36mXhGNsBkWfcrbkQP7Xg2> (vyhledáno: 17.6.2015)

96. *Zvířecí obraz (lev)* [Obr. 69]

?

38x31 cm.

Uloženo: Soukromá sbírka Dreyfus, Binningen.

Literatura: <http://www.myartprints.co.uk/a/hoffmann-hans/animal-picture-lion.html>
vyhledáno: 17.6.2015

97. *Zajíc uprostřed květin*

?

Akvarel a krycí barvy, pergamen, 62,3x58 cm; Značeno letopočtem a signováno: Ha.

Uloženo: Soukromá sbírka.

Literatura: Fučíková 1986, s. 25; Tschetschik 2013, s. 48.

98. *Zajíc* [Obr. 70]

?

Akvarel, krycí barvy, pergamen, štětec, vyvýšená běloba, 35,2x25,6 cm; Označeno dole vprostřed monogramem AD a datem 1528 od Hanse Hoffmanna.

Uloženo: Berlin, Staatliche Museen Preußischer Kulturbesitz, Kupfertischkabinett, Inv.č. KdZ 1271.

Literatura: Koreny 1985, s. 154; Tschetschik 2013, s. 41.

99. *Zajíc obklopen rostlinami* [Obr. 71]

?

Akvarel, krycí barvy, pergamen, na dřevě (?) nataženo, štětec, vyvýšená běloba, stopy přípravného výkresu, 57x49 cm.

Provenience: Pietro Tacca – Guadagni-Tomaso Corsini – Galleria Corsini.

Předloha: Albrecht Dürer 1502, *Zajíc*, (Videň, Albertina), [Obr. 18]

Uloženo: Roma, Galleria Nazionale d'Arte Antica, Palazzo Barberini, Inv.č. 224.

Literatura: Koreny 1985, s. 146.

100. *Zajíc pod stromem* [Obr. 72]

?

Akvarel, krycí barvy, pergamen, štětec, vyvýšená běloba, nataženo na dřevě, 27,2x17,8 cm.

Provenience: Praun (?).

Uloženo: Zollikon, Sammlung Kurt Meissner.

Literatura: Koreny 1985, s. 156.

101. *Slon* (Cod. min. 129, fol. 8) [Obr. 73]

1575-1592

Akvarel, krycí barvy, pergamen, 38,5x27,6cm.

Uloženo: Wien, Österreichische Nationalbibliothek.

Literatura: Koreny-Segal 1989/90, s. 62,64.

102. *Nosorožec* (Cod. min. 129, fol. 9) [Obr. 74]

1575-1592

Akvarel, krycí barvy, pergamen, 38,5x27,6cm.

Uloženo: Wien, Österreichische Nationalbibliothek.

Literatura: Koreny-Segal 1989/90, s. 62-64.

103. *Leopard* [Obr. 75]

1575-1592

Akvarel, krycí barvy, pergamen, 38,5x27,6cm.

Uloženo: Wien, Österreichische Nationalbibliothek.

Literatura: Koreny-Segal 1989/90, s. 62-64.

104. *Vlk* (Cod. min. 129, fol. 6) [Obr. 76]

1575-1592

Akvarel, krycí barvy, pergamen, 38,5x27,6cm.

Uloženo: Wien, Österreichische Nationalbibliothek

Literatura: Koreny-Segal 1989/90, s. 62-64.

105. *Divočák* (Cod. min. 129, fol. 30) [Obr. 77]

1575-1592

Akvarel, krycí barvy, pergamen, 38,5x27,6cm.

Uloženo: Wien, Österreichische Nationalbibliothek.

Literatura: Koreny-Segal 1989/90, s. 62-64.

4.2.4 Rostlinné náměty

106. *Bodlák a červenka na pařezu* [Obr. 78]

?

Akvarel, krycí barvy, pergamen, štětec, vyvýšená běloba, stopy přípravného výkresu na pařezu a hlavičce bodláku, 46.4x35,8 cm.

Provenience: Praun.

Uloženo: Nürnberg, Germanisches Nationalmuseum, Graphische Sammlung, Inv. Hz. 233/1532.

Literatura: Koreny 1985, s. 152.

107. *Osm studií květin* [Obr. 79]

?

Akvarel, krycí barvy, pergamen.

Uložení: Bayonne, Musée Bonnat.

Literatura: Koreny 1985, s. 204.

108. *Pivoňky* □
?

Krycí barvy, štětec, vyvýšená bílá, pergamen, 23,2x32,1 cm; Dole vprostřed datum 1526.

Provenience: Imhoff (?).

Uloženo: Berlin, Staatliche Museen, Preußischer Kulturbesitz, Kupfertischkabinett, Inv.

KdZ 58.

Literatura: Koreny 1985, s. 212.

5. Závěr

Období renesance bylo z hlediska výtvarné činnosti velice významnou periodou v dějinách umění. Renaissance se rozvíjela ve dvou hlavních centrech, z nichž jedním byla slunná Itálie a druhým záalpská oblast Nizozemí a Německa. V každém ohnisku existovaly osobnosti, které oplývaly velkým množstvím talentu a širokým působením všestrannosti. Na jihu Evropy se objevuje dlouhá řada osobností. Směrem na sever kromě nizozemských umělců vyniká především osobnost Albrechta Dürera. Zmiňovaní umělci dosáhli neuhasínající prestiže i po několik století. V pozdější době se můžeme stále potkávat s jejich vlivem v tvorbě jiných autorů. Má práce se zabývá osobou Hanse Hoffmanna, který se programově navrácí k Albrechtu Dürerovi a oživuje tak dürerovskou tradici.

Ve své práci jsem blíže poznala život a tvorbu renesančního malíře Hanse Hoffmanna. Zpracovala jsem dostupné informace o Hansi Hoffmanovi, z probádané literatury jsem sestavila jeho životopis, ačkoliv není nikterak rozsáhlý a jeho životní etapu nezkoumá dopodrobna, poslouží nám alespoň jako přehled jeho životních cesty. Dále jsem se zaměřila na jeho pražské působení na rudolfínském dvoře, zabývala jsem se jeho potřebnostmi a užitkem jako dvorního malíře Rudolfa II. a znalce Albrechta Dürera, který byl velice oblíben samotným císařem. V závěru jsem se věnovala Hoffmannovým dílům. Sestavila jsem katalog děl na základě prostudované literatury, která bohužel není nikterak bohatá a publikace jsou chudé na obrazovou přílohu. Katalog jsem rozdělila na dvě části, kdy první je zaměřena na datovaná díla a druhá na díla bez data. Mohu jen doufat, že jsem svou prací přispěla k hlubšímu poznání této problematiky.

Tato bakalářská práce vytváří základ pro další studium. V následující práci bych se chtěla zabývat tzv. dürerovskou renesancí na rudolfínském dvoře. Programový návrat k malíři Albrechtu Düreru nebyl pouze dílem Hanse Hoffmanna, ale byl rozšířen na celém císařském dvoře Rudolfa II. v jeho širokém okolí.

6. Bibliografie

- Stijn Alsteens, *Raphael to Renoir: Drawings from the collection of Jean Bonna*, Metropolitan Museum of Art- National Gallery of Scotland, 2009.
- Stijn Alsteens-Freyda Spira, *Dürer and Beyond: Central European Drawings in the Metropolitan Museum of Art, 1400-1700*, 2012.
- Rudolf Bergau, *Hoffmann, Hans*, in: Allgemeine Deutsche Biographie, Band 12, Leipzig 1880, s. 629.
- Andrea Bubenik, *The Art of Albrecht Dürer in the Context of the Court of Rudolf II.*, Studia Rudolphina, 2005, s. 17-27.
- Andrea Bubenik, *Reframing Albrecht Dürer: The Appropriation of Art, 1528-1700*, 2013.
- Beket Bukovská-Lubomír Konečný, *München-Prag um 1600*, Praha 2009.
- Robert John Weston Evans, *Rudolf II. a jeho svět: myšlení a kultura ve střední Evropě 1576-1612*, Praha 1997.
- Eliška Fučíková, Umělci na dvoře Rudolfa II. a jejich vztah k tvorbě Albrechta Dürera, *Umění XX*, 1972, s. 149-162.
- Eliška Fučíková, *Studien zur Rudolfinischen Kunst: Abbenda et Corrigenda*, Umění XXVII, 1979, s. 489-519.
- Eliška Fučíková, *Die rudolfinische Zeichnung*, Praha 1986.
- Eliška Fučíková, *Die Kunst am Hofe Rudolfs II.*, Praha 1991.
- Eliška Fučíková-Beket Bukovská-Ivan Muchka, *Umění na dvoře Rudolfa II.*, Praha 1991.
- Eliška Fučíková (ed.), *Rudolf II. a Praha: císařský dvůr a rezidenční město jako kulturní a duchovní centrum střední Evropy*, Praha 1997.
- Eliška Fučíková (ed.), *Rudolfínští mistři: díla dvorních umělců Rudolfa II. z českých soukromých sbírek: katalog k výstavě Muzea hlavního města Prahy = The masters of Rudolf II's era: works of art by court artists of Rudolf II in private Czech collections: the City of Prague Museum exhibition catalogue*, Praha 2014.

- Gotthold Gloger, *Rytíř, smrt a ďábel*, přel. Jílková Eva, Praha 1982.
- Gisela Golgberg, *Dürer-Renaissance* (katalog výstavy), München 1971.
- Ernst Hans Gombrich, *Příběh umění*, Praha 1992.
- Karel Vladimír Herain, *České malířství od doby Rudolfské do smrti Reinerovy. Příspěvky k dějinám jeho vnitřního vývoje v letech 1576-1743*, Praha 1915.
- Jiřina Hořejší-Jarmila Krčálová a kol., *Die Kunst der Renaissance und des Manierismus in Böhmen*, Prag 1979.
- Rudolf Chadraba, *Albrecht Dürer*, Praha 1964.
- Karel Chytil, *Umění v Praze za Rudolfa II.*, Praha 1904.
- Karel Chytil, *Umění a umělci na dvoře Rudolfa II.: 16 neotypů originálů v soukromém majetku*, Praha 1920.
- Georg Chr. W. von Imhoff, *Die Geheimbücher des Willibald und Hans Hieronymus Imhoff*, in: Jahresberichte des Vereins für Geschichte der Stadt Nürnberg, Band 9, 1886, s. 5-7.
- Josef Janáček, *Rudolf II. a jeho doba*, Praha 2003.
- Antonín Jirka, *Zwei Narren von Hans Hoffmann*, *Umění XLI*, 1993, s. 296-298.
- Bertram Kaschek, *Bruegel in Prag: Anmerkungen zur Reception Pieter Bruegels d.Ä. um 1600*, *Studia Rudolphina* 7, 2007, s. 44-59.
- Thomas DaCosta Kaufmann, *The Nature of Imitation: Hoefnagel on Dürer*, in: Jahrbuch der Kunsthistorischen Sammlungen in Wien, 82/83, 1986, s. 163-178.
- Thomas DaCosta Kaufmann, *The School of Prague. Painting at Court of Rudolf II.*, Chicago-London 1988.
- Thomas DaCosta Kaufmann, *Arcimboldo: Visual Jokes, Natural History, and Still-Life Painting*, Chicago-London 2009.
- Lubomír Konečný, *Rudolf II., Prague and the world*, Praha 1998.
- Olga Kotková (ed.), *Albrecht Dürer: Růžencová slavnost: 1506-2006*, Praha 2006.
- Olga Kotková, *German and Austrian painting of the 14th-16th centuries*, Praha 2007.
- Anna Marie Kotrbová, *Německé a rakouské umění 15. a 16. století*, in: Staré evropské umění, Sbírkový národní galerie v Praze, Šternberský palác, Národní galerie v Praze, 1988.
- Fritz Koreny, *A Hare among plans by Hans Hoffmann*, *Art et Auction*, 1984, s. 18-23.

- Fritz Koreny, *Albrecht Dürer und die Tier- und Pflanzenstudien der Renaissance*, München 1985.
- Fritz Koreny-Sam Segal, *Hans Hoffmann: Entdeckungen und Zuschreibungen*, in: Jahrbuch der Kunsthistorischen Sammlungen in Wien, 85/86, 1989/90, p. 66.
- Ivo Krsek-Antonín Jirka, *Státní zámek Kroměříž: Katalog obrazárny*, Brno 1978.
- Tomáš Kulka, *Umění a falzum: monismus a dualismus v estetice*, Praha 2004.
- Karel Boromejský Mádl, *Obrazárna a umělci Rudolfa II. v Praze, Památky archeologické XXII.*, 1908, s. 171-190.
- Karl van Mander, *Das Leben der niederländischen und deutscher Maler (von 1400 bis 1650)*, Wiesbaden 2000.
- Jan Morávek, *Sbírký Rudolfa II.: pokus o jejich identifikaci*, Praha 1937.
- Jan Morávek, *Nově objevený inventář Rudolfínských sbírek na hradě pražském*, Praha 1937.
- Georg Caspar Nagler, *Albrecht Dürer und seine Kunst*, München 1837.
- Národní galerie v Praze, *Díl 1, Sbírka starého evropského umění. Sbírka starého českého umění*, Praha 1984.
- Jaromír Neumann, *Obrazárna Pražského hradu*, Praha 1966.
- Jaromír Neumann, *Rudolfínské umění I. Dějinné místo-slohová orientace-ideové kořeny-ikonografie*, *Umění XXV*, 1977, s. 436-438.
- Jaromír Neumann, *Rudolfínské umění II. Profily malířů a sochařů*, *Umění XXVI*, 1978, s. 303-347.
- Jaromír Neumann, *Die rudolfínische Malerei und ihre Entwicklung*, Delft 1982.
- Jaromír Neumann, *Rudolfínská Praha*, Praha 1984.
- Jaromír Neumann, „*Die rudolfínische Kunst und Niederlanden*“, in: *Netherlandish Mannerism. Paper given at a symposium in Nationalmuseum Stockholm*, Görel Cavalli- Björkman ed., September 21-22, Stockholm, 1985, s. 47-60.
- Erwin Panofsky, *Early netherlandisch Painting. Vol. 1*, Cambridge 1958.
- Erwin Panofsky, *Early netherlandisch Painting Vol. 2*, Cambridge 1958.
- Erwin Panofsky, *Life and art of Albrecht Dürer*, Priceton 1971.
- Kurt Pilz, *Hans Hoffmann: Ein Nürnberger Dürer-Nachahmeraus der zweiten Hälfte der 16. Jahrhunderts*, in: *Mitteilungen des Vereins für Geschichte der Stadt Nürnberg*, Band 51, 1962, s. 236-272.

- Kurt Pilz, *Hoffmann, Hans*, in: *Neue Deutsche Biographie*, Band 9, Berlin, 1972, s. 418-419.
- Jürgen Schulze (ed.), *Prag um 1600: Kunst und Kultur am Hofe Rudolf's II.* (kalalog výstavy), Freren 1988.
- Lubomír Slavíček, *Artis Pictoriae Amatores: Evropa v zrcadle praž. barokního sběratelství*, Praha 1993.
- Lubomír Slavíček, „*Sobě, umění, přátelům*“: kapitoly z dějin sběratelství v Čechách a na Moravě 1650-1939, Brno 2007.
- Ulrich Thieme-Felix Becker, *Hoffmann, Hans*, in: *Allgemeines Lexikon der Bildenden Künstler von der Antike bis zur Gegenwart*, Band 17, Leipzig 1924, s. 257
- Milan Togner, Umělci Rudolfa II. ve sbírkách Uměleckohistorického muzea v Kroměříži, *Věstník muzea: Uměleckohistorické muzeum v Kroměříži 10*: č. 21, pp 125-136, 1967.
- Milan Togner (ed.), *Kroměřížská obrazárna. Katalog sbírky obrazů arcibiskupského zámku v Kroměříži*, Kroměříž 1998.
- Jane Turner (ed.), *The Dictionary of Art*, London 1996.
- Ksenija Tschetschik, *Monogramme Albrecht Dürer auf den Zeichnungen des Nürnberger Künstler Hans Hoffmann: Fälschung oder Täuschung?*, in: *Fälschung, Plagiat und Kopie: Künstlerische Praktiken in Mittelalter und Früher Neuzeit*. (1. Kunsthistorisches Forum Irsee), 15.03.2013- 17.03.2013.
- Jarmila Vacková, *Nizozemské malířství 15.a16.století: Čs.sbírky*, Praha 1989.
- Karl Vocelka, *Rudolf II. und seine Zeit*, Wien 1985.
- Alena Volrábová (ed.), *Mistrovská díla, Sbírky a kresby Národní galerie v Praze*, Praha 2008.
- Alena Volrábová-Blanka Kubíková (eds.), *Rudolf II. a mistři grafického umění*, Praha 2012.
- Norbert Wolf, *Albrecht Dürer, 1471 – 1528, Génius německé renesance*, přel. J. M. Keller, Köln 2007.
- Jürgen Zimmer, *Zum Stil der rudolfinischen Kunst*, *Umění XVIII*, 1970, s. 110-127.
- Jürgen Zimmer, *War die rudolfinische Bildkunst „modern“?*, *Studia Rudolphina*, 2003, s. 3-18.
- De Gruyter, *Hoffmann Hans*, in: *Saur Allgemeines Künstlerlexikon*, Band 74, 2002, s. 128.

7. Internetové zdroje

<http://www.metmuseum.org/toah/works-of-art/2005.347>. Vyhledáno 12.04.2014.

<http://www.metmuseum.org/Collections/search-the-collections/370476>. Vyhledáno 12.04.2014.

<http://www.getty.edu/art/gettyguide/artObjectDetails?artobj=226>. Vyhledáno 13.11.2014.

<http://www.getty.edu/art/gettyguide/artObjectDetails?artobj=140425&handle=li>.
Vyhledáno 13.11.2014.

https://www.britishmuseum.org/explore/highlights/highlight_objects/pd/h/hans_hoffmann_dürer_as_child.aspx. Vyhledáno 12.04.2014.

<http://www.metmuseum.org/toah/works-of-art/2005.347>. Vyhledáno 12.04.2014.

<http://www.bridgemanimages.com/en-GB/asset/292282/Hoffmann-Hans-c.154550-159192/Portrait-of-a-Nuremberger-Goldsmith-1580-oil-on-> Vyhledáno 17.6.2015.

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Hoffmann_Christ_among_the_doctors.jpg
Vyhledáno: 17.6.2015.

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Hoffmann_Man_of_Sorrows.jpg Vyhledáno 17.6.2015.

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Hoffmann_Ecce_Homo.jpg Vyhledáno 17.6.2015.

<http://www.artnet.com/artists/hans-hoffmann/kuckuck-blauralle-2-works-Weja7CAgIYkAfUWjLeHEmQ2> Vyhledáno 17.6.2015.

<http://www.artnet.com/artists/hans-hoffmann/a-crouching-cat-B36mXhGNsBkWfcrbkQP7Xg2> Vyhledáno 17.6.2015.

<http://www.artnet.com/artists/hans-hoffmann/christ-as-the-man-of-sorrows-XfBmAJYTkJufBAiIdC1Sag2> Vyhledáno 17.6.2015.

<http://www.artnet.com/artists/hans-hoffmann/the-head-of-a-bearded-man-turned-to-the-left-pXsR83qcHVpqPP8rO8NgIA2> Vyhledáno 17.6.2015.

<http://www.myartprints.co.uk/a/hoffmann-hans/animal-picture-lion.html> Vyhledáno 17.6.2015.

8. Seznam obrazových příloh

1. Hans Hoffmann, *Roháč obecný*, 1574
2. Albrecht Dürer, *Roháč obecný*, 1505
3. Hans Hoffmann, *Autoportrét Dürera ve třinácti letech*, 1576
4. Albrecht Dürer, *Autoportrét ve třinácti letech*, 1484
5. Hans Hoffmann, *Lev*, 1577
6. Albrecht Dürer, *Lev*, 1521
7. Hans Hoffmann, *Lvice*, 1577
8. Albrecht Dürer, *Lvice*, 1521
9. Hans Hoffmann, *Vážka*, 1577
10. Hans Hoffmann, *Pavouk křížák*, 1578
11. Hans Hoffmann, *Veverka*, 1578
12. Hans Hoffmann, *Veverka-detail*, 1578
13. Hans Hoffmann, *Divoké sele*, 1578
14. Hans Hoffmann, *Pivoňka*, 1580
15. Hans Hoffmann, *Pivoňka*, 1580
16. Hans Hoffmann, *Pivoňka, kosatce a brouci/ Květiny a brouci*, 1982
17. Hans Hoffmann, *Zajíc uprostřed květin*, 1582
18. Albrecht Dürer, *Zajíc*, 1502
19. Hans Hoffmann, *Pivoňka*, 1582
20. Hans Hoffmann, *Bodlák obecný, vřes a kontryhel obecný*, 1583
21. Hans Hoffmann, *Mrtvý racek, visící na hřebíku*, 1583
22. Hans Hoffmann, *Mrtvý racek, visící na hřebíku-detail*, 1583
23. Hans Hoffmann, *Bodlák*, 1583
24. Hans Hoffmann, *Mrtvý racek*, 1583
25. Albrecht Dürer, *Mrtvý racek*, 1512
26. Hans Hoffmann, *Mrtvý racek*, nečitelná datace
27. Hans Hoffmann, *Ježek*, 1584
28. Hans Hoffmann, *Malý kousek trávy*, 1584

29. Albrecht Dürer, *Velký drn trávy*, 1503
30. Hans Hoffmann, *Zajíc na pasece/ Zajíc mezi rostlinami/ Zajíc na mýtině mezi travinami a bylinami*, (před) 1585
31. Hans Hoffmann, *Zajíc na pasece/ Zajíc mezi rostlinami/ Zajíc na mýtině mezi travinami a bylinami-detail*, (před) 1585
32. Hans Hoffmann, *Dva mrtví ptáci*, 1585
33. Hans Hoffmann, *Hlava starce*, (před) 1585
34. Hans Hoffmann, *Zajíc* (připisováno), 1587
35. Hans Hoffmann, *Vulkán, Venuše a tři Amorové*, 1587
36. Hans Hoffmann, *Jelen s monstrózním parožím/ Jelen s deformovanými parohy*, 1589
37. Hans Hoffmann, *Dva blázni*, kolem roku 1560
38. Hans Hoffmann, *Posmívání Kristu*, poč. 90. let 16. století
39. Hans Hoffmann, *Hlava dvanáctiletého Krista*, ?
40. Albrecht Dürer, *Hlava dvanáctiletého Krista*, 1506
41. Hans Hoffmann, *Vyhnání Adama a Evy z ráje*, ?
42. Hans Hoffmann, *Rytíř, smrt a ďábel*, ?
43. Albrecht Dürer, *Rytíř, smrt a ďábel*, 1513
44. Hans Hoffmann, *Endres Dürer*, ?
45. Albrecht Dürer, *Endres Dürer*, 1514
46. Hans Hoffmann, *Ležící pes*, ?
47. Albrecht Dürer, *Ležící pes*, 1521
48. Hans Hoffmann, *Lev*, ?
49. Hans Hoffmann, *Lev*, ?
50. Hans Hoffmann, *Lvice*, ?
51. Hans Hoffmann, *Vážka*, ?
52. Hans Hoffmann, *Žába*, ?
53. Hans Hoffmann, *Dvě veverky*, ?
54. Hans Hoffmann, *Dvě veverky-detail*, ?
55. Hans Hoffmann, *Čáp*, ?
56. Albrecht Dürer, *Čáp*, ?
57. Hans Hoffmann, *Mrtvý racek*, ?
58. Hans Hoffmann, *Mrtvý racek*, ?
59. Hans Hoffmann, *Mrtvý racek, pohled ze zadu*, ?
60. Hans Hoffmann, *Křídlo racka*, ?

61. Hans Hoffmann, *Skica s křídly a jinými studiemi* (připisováno), ?
62. Hans Hoffmann, *Křídlo racka*, ?
63. Albrecht Dürer, *Křídlo racka*, 1512
64. Hans Hoffmann, *Křídlo racka*, ?
65. Hans Hoffmann, *Křídlo racka*, ?
66. Hans Hoffmann, *Čtyři pera*, ?
67. Hans Hoffmann, *Roháč obecný*, ?
68. Hans Hoffmann, *Žába*, ?
69. Hans Hoffmann, *Zvířecí obraz (lev)*, ?
70. Hans Hoffmann, *Zajíc*, ?
71. Hans Hoffmann, *Zajíc obklopen rostlinami*, ?
72. Hans Hoffmann, *Zajíc pod stromem*, ?
73. Hans Hoffmann, *Slon*, ?
74. Hans Hoffmann, *Nosorožec*, ?
75. Hans Hoffmann, *Leopard*, ?
76. Hans Hoffmann, *Vlk*, ?
77. Hans Hoffmann, *Divočák*, ?
78. Hans Hoffmann, *Bodlák a červenka na pařezu*, ?
79. Hans Hoffmann, *Pivoňky*, ?

9. Obrazové přílohy

1. Hans Hoffmann, *Roháč obecný*, 1574

(Zdroj: Fritz Koreny, *Albrecht Dürer und die Tier- und Pflanzenstudien der Renaissance*, München 1985, s. 122.)

2. Albrecht Dürer, *Roháč obecný*, 1505

(Zdroj: Fritz Koreny, *Albrecht Dürer und die Tier- und Pflanzenstudien der Renaissance*, München 1985, s. 120.)

3. Hans Hoffmann, *Autoportrét Dürera ve třinácti letech, 1576*

(Zdroj: Andrea Bubenik, *Reframing Albrecht Dürer: The Appropriation of Art, 1528-1700*, 2013, obrazová příloha nestránkována.)

4. Albrecht Dürer, *Autoportrét ve třinácti letech*, 1484

(Zdroj: Andrea Bubenik, *Reframing Albrecht Dürer: The Appropriation of Art, 1528-1700*, 2013, obrazová příloha nestránkována.)

5. Hans Hoffmann, *Lev*, 1577

(Zdroj: Fritz Koreny, *Albrecht Dürer und die Tier- und Pflanzenstudien der Renaissance*, München 1985, s. 172.)

6. Albrecht Dürer, *Lev*, 1521

(Zdroj: Fritz Koreny, *Albrecht Dürer und die Tier- und Pflanzenstudien der Renaissance*, München 1985, s. 171.)

7. Hans Hoffmann, *Lvice*, 1577

(Zdroj: Fritz Koreny, *Albrecht Dürer und die Tier- und Pflanzenstudien der Renaissance*, München 1985, s. 172.)

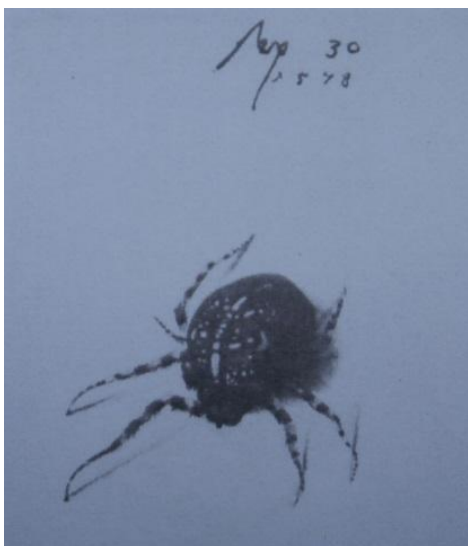
8. Albrecht Dürer, *Lvice*, 1521

(Zdroj: Fritz Koreny, *Albrecht Dürer und die Tier- und Pflanzenstudien der Renaissance*, München 1985, s. 171.)

9. Hans Hoffmann, *Vážka*, 1577

(Zdroj: Jürgen Schulze (ed.), *Prag um 1600: Kunst und Kultur am Hofe Rudolf's II.*
(kalalog výstavy), Freren 1988, s. 732.)

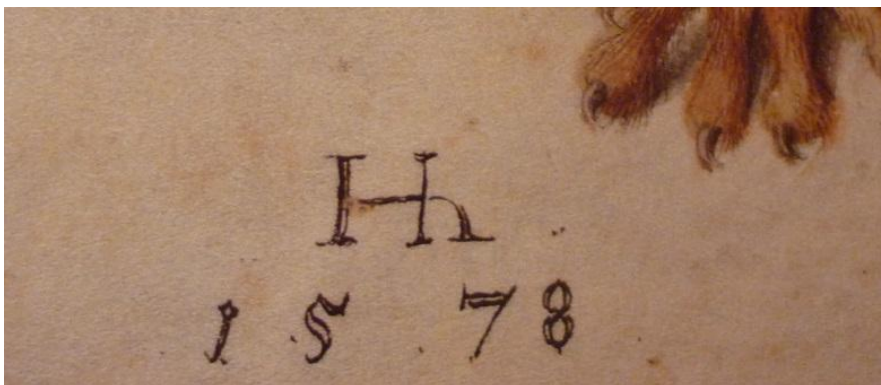
10. Hans Hoffmann, *Pavouk křížák*, 1578

(Zdroj: Jürgen Schulze (ed.), *Prag um 1600: Kunst und Kultur am Hofe Rudolf's II.*
(kalalog výstavy), Freren 1988, s. 732.)

11. Hans Hoffmann, *Veverka*, 1578

(Zdroj: Fritz Koreny, *Albrecht Dürer und die Tier- und Pflanzenstudien der Renaissance*, München 1985, s. 95.)

12. Hans Hoffmann, *Veverka-detail*, 1578

(Zdroj: Fritz Koreny, *Albrecht Dürer und die Tier- und Pflanzenstudien der Renaissance*, München 1985, s. 95.)

13. Hans Hoffmann, *Divoké sele*, 1578

(Zdroj: Stijn Alsteens, *Raphael to Renoir: Drawings from the collection of Jean Bonna*, Metropolitan Museum of Art- National Gallery of Scotland, 2009, s. 93.)

14. Hans Hoffmann, *Pivoňka*, 1580

(Zdroj: Fritz Koreny, *Albrecht Dürer und die Tier- und Pflanzenstudien der Renaissance*, München 1985, s. 92.)

15. Hans Hoffmann, *Pivoňka*, 1580

(Zdroj: Fritz Koreny, *Albrecht Dürer und die Tier- und Pflanzenstudien der Renaissance*, München 1985, s. 92.)

16. Hans Hoffmann, *Pivoňka, kosatce a brouci/ Květiny a brouci*, 1982

(Zdroj: Jane Turner (ed.), *The Dictionary of Art*, London 1996, s. 626.)

17. Hans Hoffmann, *Zajíc uprostřed květin*, 1582

(Zdroj: Fritz Koreny, *Albrecht Dürer und die Tier- und Pflanzenstudien der Renaissance*, München 1985, s. 145.)

18. Albrecht Dürer, *Zajíc*, 1502

(Zdroj: Fritz Koreny, *Albrecht Dürer und die Tier- und Pflanzenstudien der Renaissance*, München 1985, s. 137.)

19. Hans Hoffmann, *Pivoňka*, 1582

(Zdroj: Fritz Koreny, *Albrecht Dürer und die Tier- und Pflanzenstudien der Renaissance*, München 1985, s. 217.)

20. Hans Hoffmann, *Bodlák obecný, vřes a kontryhel obecný*, 1583

(Zdroj: Fritz Koreny, *Albrecht Dürer und die Tier- und Pflanzenstudien der Renaissance*, München 1985, s. 151.)

21. Hans Hoffmann, *Mrtvý racek, visící na hřebíku*, 1583

(Zdroj: Fritz Koreny, *Albrecht Dürer und die Tier- und Pflanzenstudien der Renaissance*, München 1985, s. 61.)

22. Hans Hoffmann, *Mrtvý racek, visící na hřebíku-detail*, 1583

(Zdroj: Fritz Koreny, *Albrecht Dürer und die Tier- und Pflanzenstudien der Renaissance*, München 1985, s. 61.)

23. Hans Hoffmann, *Bodlák*, 1583

(Zdroj: Eliška Fučíková, *Rudolfínská kresba*, Praha 1986. s. 38.)

24. Hans Hoffmann, *Mrtvý racek*, 1583

(Zdroj: Fritz Koreny, *Albrecht Dürer und die Tier- und Pflanzenstudien der Renaissance*, München 1985, s. 56.)

25. Albrecht Dürer, *Mrtvý racek*, 1512

(Zdroj: Fritz Koreny, *Albrecht Dürer und die Tier- und Pflanzenstudien der Renaissance*, München 1985, s. 55.)

26. Hans Hoffmann, *Mrtvý racek*, nečitelná datace

(Zdroj: Fritz Koreny, *Albrecht Dürer und die Tier- und Pflanzenstudien der Renaissance*, München 1985, s. 56.)

27. Hans Hoffmann, *Ježek*, 1584

(Zdroj: Stijn Alsteens-Freyda Spira, *Dürer and Beyond: Central European Drawings in the Metropolitan Museum of Art, 1400-1700*, 2012, s. 133.)

28. Hans Hoffmann, *Malý kousek trávy*, 1584

(Zdroj: Stijn Alsteens-Freyda Spira, *Dürer and Beyond: Central European Drawings in the Metropolitan Museum of Art, 1400-1700*, 2012, s. 133.)

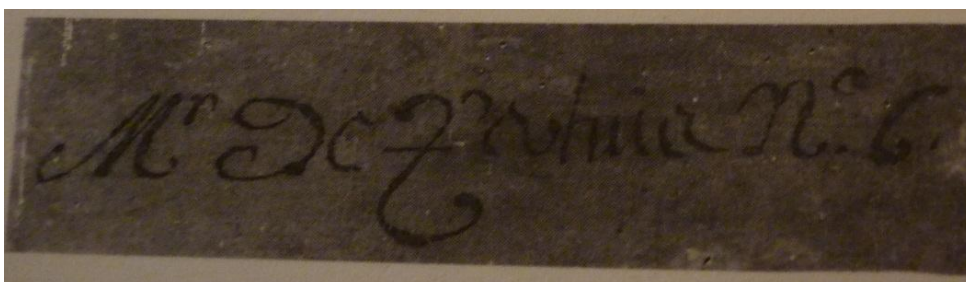
29. Albrecht Dürer, *Velký drn trávy*, 1503

(Zdroj: Stijn Alsteens-Freyda Spira, *Dürer and Beyond: Central European Drawings in the Metropolitan Museum of Art, 1400-1700*, 2012, s. 132.)

30. Hans Hoffmann, *Zajíc na pasece/ Zajíc mezi rostlinami/ Zajíc na mýtině mezi travinami a bylinami*, (před) 1585

(Zdroj: Fritz Koreny, *Albrecht Dürer und die Tier- und Pflanzenstudien der Renaissance*, München 1985, s. 149.)

31. Hans Hoffmann, *Zajíc na pasece/ Zajíc mezi rostlinami/ Zajíc na mýtině mezi travinami a bylinami-detail*, (před) 1585

(Zdroj: Fritz Koreny, *Albrecht Dürer und die Tier- und Pflanzenstudien der Renaissance*, München 1985, s. 149.)

32. Hans Hoffmann, *Dva mrtví ptáci*, 1585

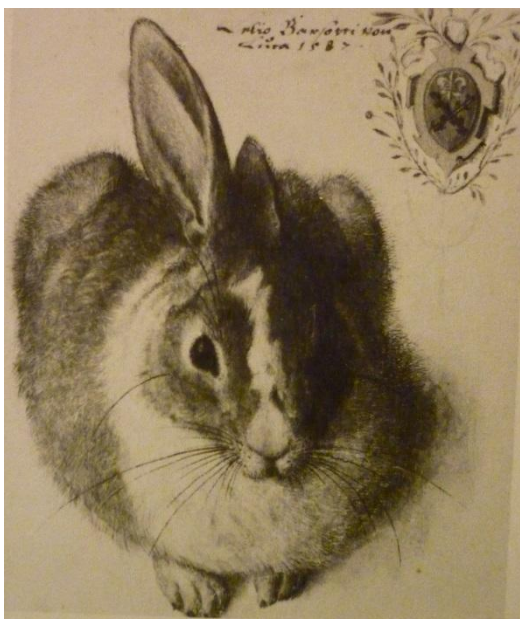
(Zdroj: Thomas DaCosta Kaufmann, *The School of Prague. Painting at Court of Rudolf II.*, Chicago-London 1988, 215.)

33. Hans Hoffmann, *Hlava starce*, (před) 1585

(Zdroj: Eliška Fučíková, *Rudolfínská kresba*, Praha 1986, s. 25.)

34. Hans Hoffmann, *Zajíc* (připisováno), 1587

(Zdroj: Fritz Koreny, *Albrecht Dürer und die Tier- und Pflanzenstudien der Renaissance*, München 1985, s. 156.)

35. Hans Hoffmann, *Vulkán, Venuše a tři Amorové*, 1587

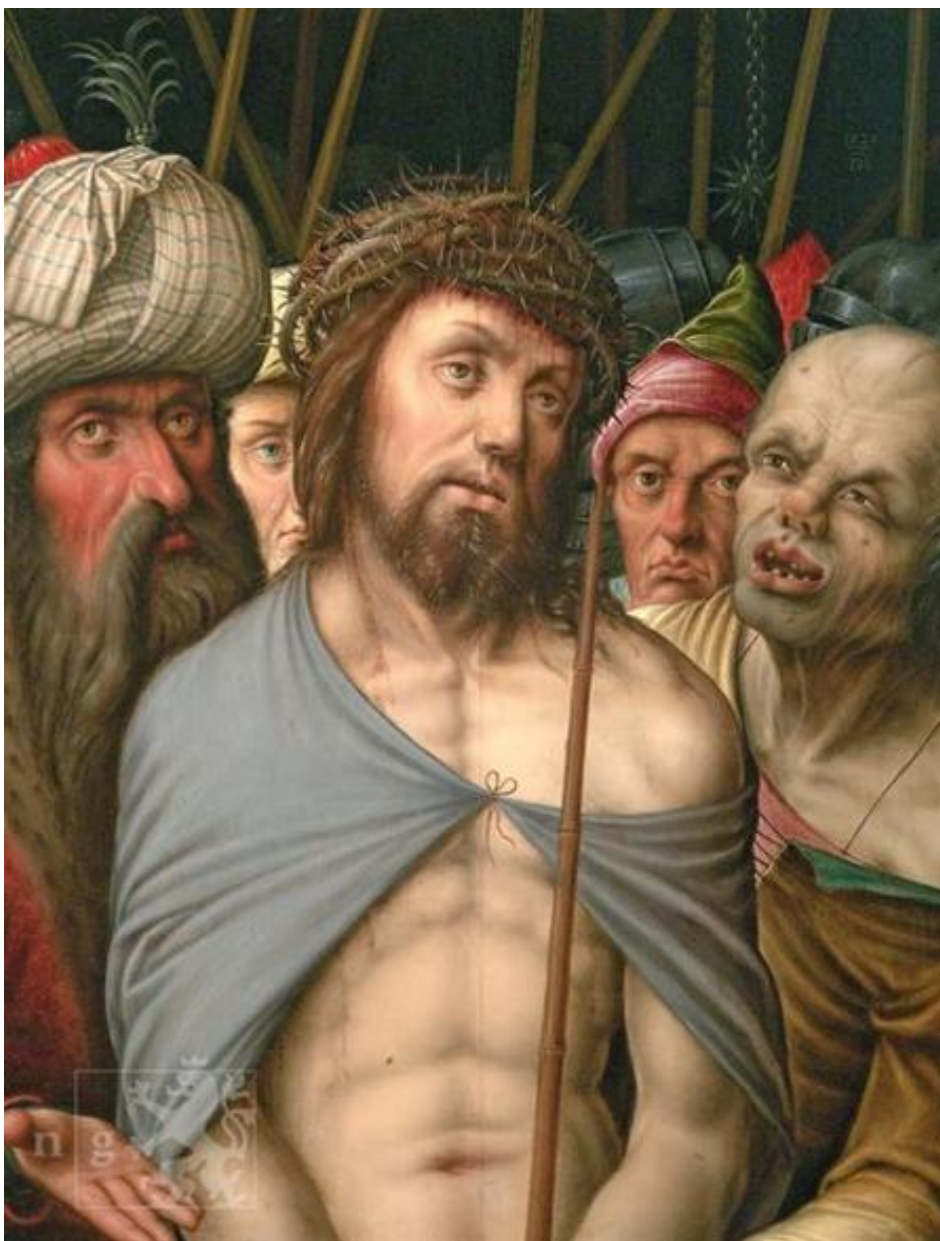
(Zdroj: Thomas DaCosta Kaufmann, *The School of Prague. Painting at Court of Rudolf II.*, Chicago-London 1988, 217.)

36. Hans Hoffmann, *Jelen s monstrózním parožím/ Jelen s deformovanými parohy*, 1589
(Zdroj: Jürgen Schulze (ed.), *Prag um 1600: Kunst und Kultur am Hofe Rudolf's II.*
(kalalog výstavy), Freren 1988, s. 369.)

37. Hans Hoffmann, *Dva blázni*, kolem roku 1560
(Zdroj: Miroslav Kindl, foceno 22.11.2012)

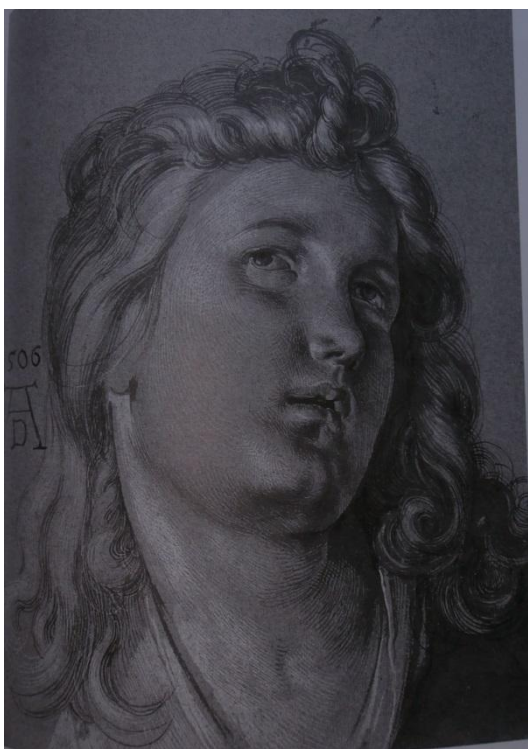
38. Hans Hoffmann, *Posmívání Kristu*, poč. 90. let 16. století

(Zdroj:[76](https://www.google.cz/search?q=posm%C3%ADv%C3%A1n%C3%AD+kristu+hans+hoffmann&espv=2&biw=1366&bih=667&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ei=beFQVY_CCeC7gaYzoGYBg&ved=0CAYQ_AUoAQ#imgrc=cb6xcMBYFsQXUM%253A%3BADsmTCa9Bv8HNM%3Bhttp%253A%252F%252Fdb.skreta.cz%252Fw%252Fimages%252Fthumb%252F0%252F0a%252F0014_DO_4185.jpg%252F450px0014_DO_4185.jpg%3Bhttp%253A%252F%252Fdb.skreta.cz%252Fw%252Findex.php%253Ftitle%253DPosm%2525C3%2525ADv%2525C3%2525A1n%2525C3%2525AD_Kristu_(Hans_Hoffmann%25253F)%3B450%3B590, Staženo: 11.5.2015.)</p></div><div data-bbox=)

39. Hans Hoffmann, *Hlava dvanáctiletého Krista*, ?

(Zdroj: Jürgen Schulze (ed.), *Prag um 1600: Kunst und Kultur am Hofe Rudolf's II.* (kalalog výstavy), Freren 1988, s. 369.)

40. Albrecht Dürer, *Hlava dvanáctiletého Krista*, 1506

(Zdroj: Andrea Bubenik, *Reframing Albrecht Dürer: The Appropriation of Art, 1528-1700*, ? 2013, nestránkován obrazový katalog)

41. Hans Hoffmann, *Vyhnání Adama a Evy z ráje, ?*

(Zdroj: Fritz Koreny-Sam Segal, *Hans Hoffmann: Entdeckungen und Zuschreibungen*,
in: *Jahrbuch der Kunsthistorischen Sammlungen in Wien*, 85/86, 1989/90, s. 59.)

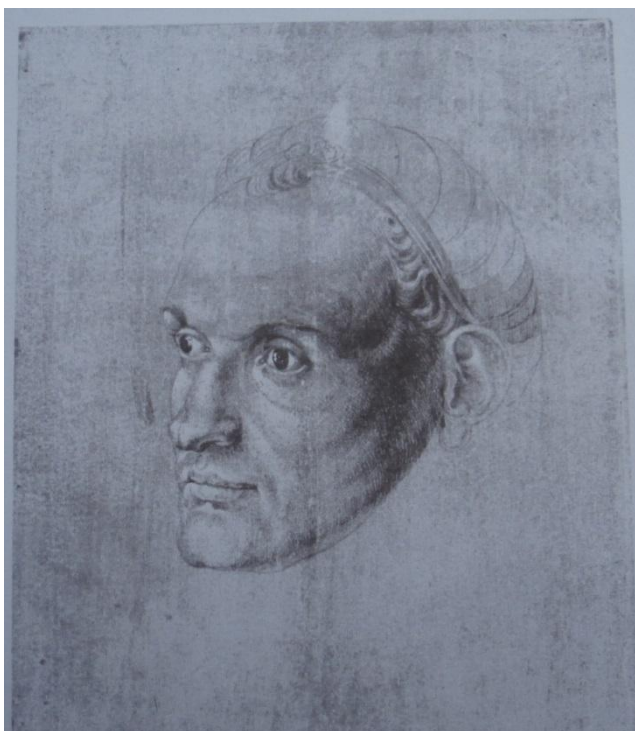
42. Hans Hoffmann, *Rytíř, smrt a ďábel, ?*

(Zdroj: Gisela Golberg, *Dürer-Renaissance* (katalog výstavy), München 1971, s. 15.)

43. Albrecht Dürer, *Rytíř, smrt a ďábel, 1513*

(Zdroj: http://www.znakyznackyznameni.cz/000_zzz/jezdci.html, Staženo: 23.06.2015)

44. Hans Hoffmann, *Endres Dürer*, ?

(Zdroj: Jürgen Schulze (ed.), *Prag um 1600: Kunst und Kultur am Hofe Rudolf's II.*
(katalog výstavy), Freren 1988, s. 370.)

45. Albrecht Dürer, *Endres Dürer*, 1514

(Zdroj: <http://www.zeno.org/Kunstwerke/B/D%C3%BCrer,+Albrecht%3A+Portr%C3%A4t+des+Endres+D%C3%BCrer,+Bruder+des+Malers>, Staženo 19.5.2015)

46. Hans Hoffmann, *Ležící pes*, ?

(Zdroj: Jürgen Schulze (ed.), *Prag um 1600: Kunst und Kultur am Hofe Rudolf's II.*
(kalalog výstavy), Freren 1988, s. 370.)

STUDY OF A DOG:
A LEAF OUT OF DÜRER'S NETHERLANDISH SKETCH BOOK

LONDON
BRITISH MUSEUM, PRINT ROOM

47. Albrecht Dürer, *Ležící pes*, 1521

(Zdroj: <http://www.deyave.com/Arte/Pintura/Durero/drawings-of-albrecht-Durer.html>,
Staženo 19.05.2015.)

48. Hans Hoffmann, *Lev*, ?

(Zdroj: Jürgen Schulze (ed.), *Prag um 1600: Kunst und Kultur am Hofe Rudolf's II.*
(kalalog výstavy), Freren 1988, s. 371.)

49. Hans Hoffmann, *Lev*, ?

(Zdroj: Fritz Koreny, *Albrecht Dürer und die Tier- und Pflanzenstudien der Renaissance*, München 1985, s. 172.)

50. Hans Hoffmann, *Lvice*, ?

(Zdroj: Fritz Koreny, *Albrecht Dürer und die Tier- und Pflanzenstudien der Renaissance*, München 1985, s. 172.)

51. Hans Hoffmann, *Vážka*, ?

(Zdroj: Jürgen Schulze (ed.), *Prag um 1600: Kunst und Kultur am Hofe Rudolf's II.* (kalalog výstavy), Freren 1988, s. 371.)

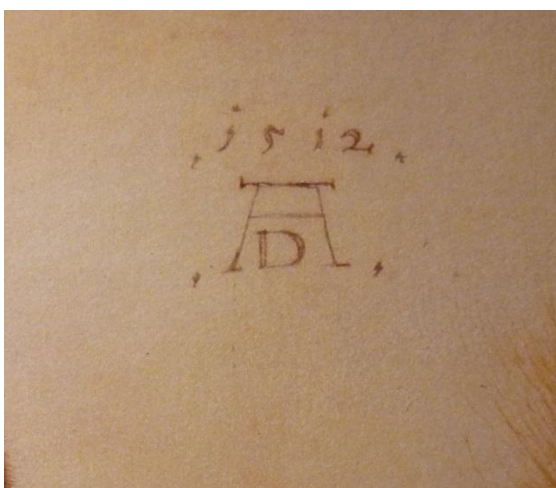
52. Hans Hoffmann, *Žába*, ?

(Zdroj: Jürgen Schulze (ed.), *Prag um 1600: Kunst und Kultur am Hofe Rudolf's II.* (kalalog výstavy), Freren 1988, s. 371.)

53. Hans Hoffmann, *Dvě veverky*, ?

(Zdroj: Fritz Koreny, *Albrecht Dürer und die Tier- und Pflanzenstudien der Renaissance*, München 1985, s. 97.)

54. Hans Hoffmann, *Dvě veverky-detail*, ?

(Zdroj: Fritz Koreny, *Albrecht Dürer und die Tier- und Pflanzenstudien der Renaissance*, München 1985, s. 97.)

55. Hans Hoffmann, *Čáp*, ?

(Zdroj: Fritz Koreny, *Albrecht Dürer und die Tier- und Pflanzenstudien der Renaissance*, München 1985, s. 20.)

56. Albrecht Dürer, *Čáp*, ?

(Zdroj: Fritz Koreny, *Albrecht Dürer und die Tier- und Pflanzenstudien der Renaissance*, München 1985, s. 20.)

57. Hans Hoffmann, *Mrtvý racek*, ?

(Zdroj: Fritz Koreny, *Albrecht Dürer und die Tier- und Pflanzenstudien der Renaissance*, München 1985, s. 57.)

58. Hans Hoffmann, *Mrtvý racek*, ?

(Zdroj: Fritz Koreny, *Albrecht Dürer und die Tier- und Pflanzenstudien der Renaissance*, München 1985, s. 59.)

59. Hans Hoffmann, *Mrtvý racek, pohled ze zadu, ?*

(Zdroj: Fritz Koreny, *Albrecht Dürer und die Tier- und Pflanzenstudien der Renaissance*, München 1985, s. 63.)

60. Hans Hoffmann, *Křídlo racka, ?*

(Zdroj: Fritz Koreny, *Albrecht Dürer und die Tier- und Pflanzenstudien der Renaissance*, München 1985, s. 71.)

61. Hans Hoffmann, *Skica s křídly a jinými studiemi* (připisováno), ?
(Zdroj: Fritz Koreny, *Albrecht Dürer und die Tier- und Pflanzenstudien der Renaissance*, München 1985, s. 83.)

62. Hans Hoffmann, *Křídlo racka*, ?
(Zdroj: Fritz Koreny, *Albrecht Dürer und die Tier- und Pflanzenstudien der Renaissance*, München 1985, s. 87.)

63. Albrecht Dürer, *Křídlo racka*, 1512

(Zdroj: Fritz Koreny, *Albrecht Dürer und die Tier- und Pflanzenstudien der Renaissance*, München 1985, s. 85.)

64. Hans Hoffmann, *Křídlo racka*, ?

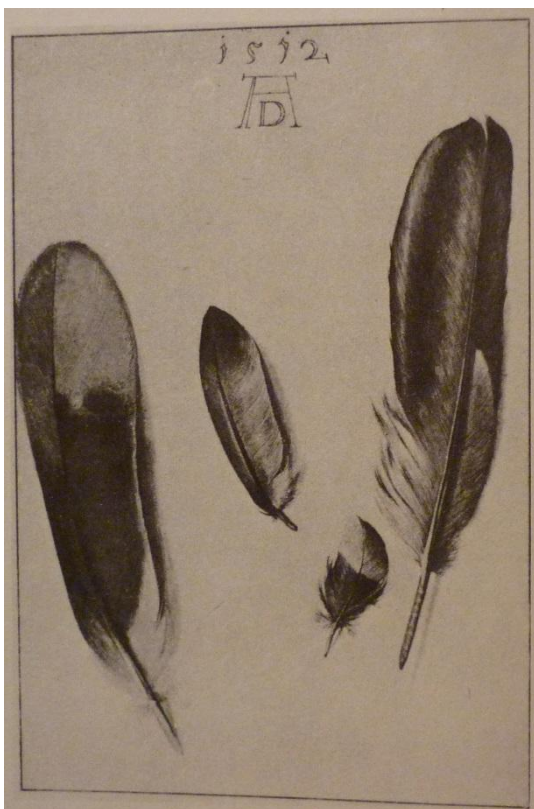
(Zdroj: Fritz Koreny, *Albrecht Dürer und die Tier- und Pflanzenstudien der Renaissance*, München 1985, s. 89.)

65. Hans Hoffmann, *Křídlo racka, ?*

(Zdroj: Fritz Koreny, *Albrecht Dürer und die Tier- und Pflanzenstudien der Renaissance*, München 1985, s. 91.)

66. Hans Hoffmann, *Čtyři pera, ?*

(Zdroj: Fritz Koreny, *Albrecht Dürer und die Tier- und Pflanzenstudien der Renaissance*, München 1985, s. 90.)

67. Hans Hoffmann, *Roháč obecný*, ?

(Zdroj: Fritz Koreny, *Albrecht Dürer und die Tier- und Pflanzenstudien der Renaissance*, München 1985, s. 122.)

68. Hans Hoffmann, *Žába*, ?

(Zdroj: Fritz Koreny, *Albrecht Dürer und die Tier- und Pflanzenstudien der Renaissance*, München 1985, s. 144.)

69. Hans Hoffmann, *Zvířecí obraz (lev)*, ?

(Zdroj: <http://www.myartprints.co.uk/a/hoffmann-hans/animal-picture-lion.html>, staženo:

17.6.2015

70. Hans Hoffmann, *Zajíc*, ?

(Zdroj: Fritz Koreny, *Albrecht Dürer und die Tier- und Pflanzenstudien der Renaissance*, München 1985, s. 155.)

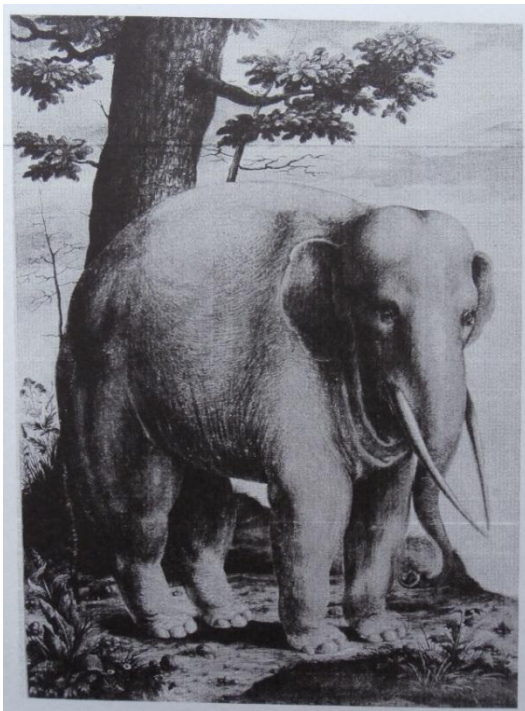
71. Hans Hoffmann, *Zajíc obklopen rostlinami*, ?

(Zdroj: Fritz Koreny, *Albrecht Dürer und die Tier- und Pflanzenstudien der Renaissance*, München 1985, s. 147.)

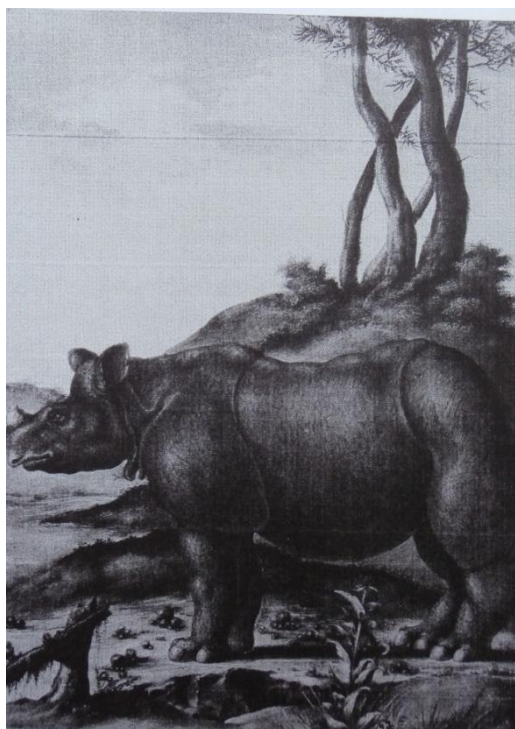
72. Hans Hoffmann, *Zajíc pod stromem*, ?

(Zdroj: Fritz Koreny, *Albrecht Dürer und die Tier- und Pflanzenstudien der Renaissance*, München 1985, s. 157.)

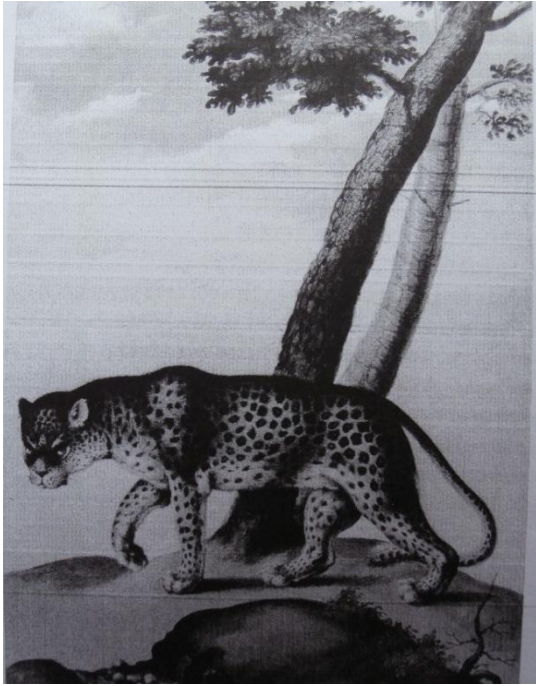
73. Hans Hoffmann, *Slon*, ?

(Zdroj: Fritz Koreny-Sam Segal, *Hans Hoffmann: Entdeckungen und Zuschreibungen*, in: *Jahrbuch der Kunsthistorischen Sammlungen in Wien*, 85/86, 1989/90, s. 64.)

74. Hans Hoffmann, *Nosorožec*, ?

(Zdroj: Fritz Koreny-Sam Segal, *Hans Hoffmann: Entdeckungen und Zuschreibungen*, in: *Jahrbuch der Kunsthistorischen Sammlungen in Wien*, 85/86, 1989/90, s. 64.)

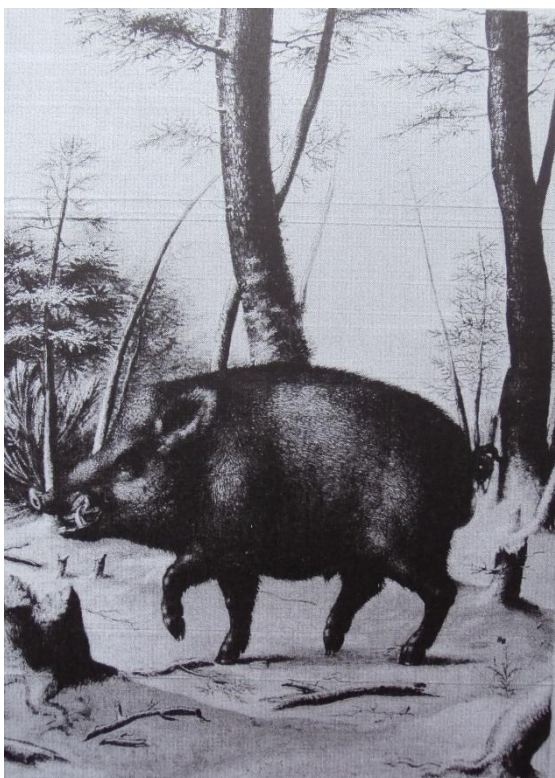
75. Hans Hoffmann, *Leopard*, ?

(Zdroj: Fritz Koreny-Sam Segal, *Hans Hoffmann: Entdeckungen und Zuschreibungen*, in: *Jahrbuch der Kunsthistorischen Sammlungen in Wien*, 85/86, 1989/90, s. 64.)

76. Hans Hoffmann, *Vlk*, ?

(Zdroj: Fritz Koreny-Sam Segal, *Hans Hoffmann: Entdeckungen und Zuschreibungen*, in: *Jahrbuch der Kunsthistorischen Sammlungen in Wien*, 85/86, 1989/90, s. 64.)

77. Hans Hoffmann, *Divočák*, ?

(Zdroj: Fritz Koreny-Sam Segal, *Hans Hoffmann: Entdeckungen und Zuschreibungen*, in: *Jahrbuch der Kunsthistorischen Sammlungen in Wien*, 85/86, 1989/90, s. 64.)

78. Hans Hoffmann, *Bodlák a červenka na pařezu*, ?

(Zdroj: Fritz Koreny, *Albrecht Dürer und die Tier- und Pflanzenstudien der Renaissance*, München 1985, s. 153.)

79. Hans Hoffmann, Pivoňky, ?

(Zdroj: Fritz Koreny, *Albrecht Dürer und die Tier- und Pflanzenstudien der Renaissance*, München 1985, s. 213.)

10. Zdroje obrazových příloh

<http://www.deyave.com/Arte/Pintura/Durero/drawings-of-albrecht-Durer.html>, Staženo 19.05.2015.

[https://www.google.cz/search?q=posm%C3%ADv%C3%A1n%C3%AD+kristu+hans+hoffmann&espv=2&biw=1366&bih=667&source=lnms&tbn=isch&sa=X&ei=beFQVY_CCeB7g_aYzoGYBg&ved=0CAYQ_AUoAQ#imgrc=cb6xcMBYFsQXUM%253A%3BADsmTCa9Bv8HNM%3Bhttp%253A%252F%252Fdb.skreta.cz%252Fw%252Fimages%252Fthumb%252F0%252F0a%252F0014_DO_4185.jpg%252F450px0014_DO_4185.jpg%3Bhttp%253A%252F%252Fdb.skreta.cz%252Fw%252Findex.php%253Ftitle%253DPosm%2525C3%2525ADv%2525C3%2525A1n%2525C3%2525AD_Kristu_\(Hans_Hoffmann%25253F\)%3B450%3B590](https://www.google.cz/search?q=posm%C3%ADv%C3%A1n%C3%AD+kristu+hans+hoffmann&espv=2&biw=1366&bih=667&source=lnms&tbn=isch&sa=X&ei=beFQVY_CCeB7g_aYzoGYBg&ved=0CAYQ_AUoAQ#imgrc=cb6xcMBYFsQXUM%253A%3BADsmTCa9Bv8HNM%3Bhttp%253A%252F%252Fdb.skreta.cz%252Fw%252Fimages%252Fthumb%252F0%252F0a%252F0014_DO_4185.jpg%252F450px0014_DO_4185.jpg%3Bhttp%253A%252F%252Fdb.skreta.cz%252Fw%252Findex.php%253Ftitle%253DPosm%2525C3%2525ADv%2525C3%2525A1n%2525C3%2525AD_Kristu_(Hans_Hoffmann%25253F)%3B450%3B590), Staženo: 11.5.2015.

<http://www.myartprints.co.uk/a/hoffmann-hans/animal-picture-lion.html>, Staženo: 17.6.2015.

<http://www.zeno.org/Kunstwerke/B/D%C3%BCrer,+Albrecht%3A+Portr%C3%A4t+des+Endres+D%C3%BCrer,+Bruder+des+Malers>, Staženo 19.5.2015.

http://www.znakyznackyznameni.cz/000_zzz/jezdci.html, Staženo: 23.06.2015.

- Miroslav Kindl, Vyfotil: 22.11.2012.
- Stijn Alsteens, *Raphael to Renoir: Drawings from the collection of Jean Bonna*, Metropolitan Museum of Art- National Gallery of Scotland, 2009.
- Stijn Alsteens-Freyda Spira, *Dürer and Beyond: Central European Drawings in the Metropolitan Museum of Art, 1400-1700*, 2012.
- Andrea Bubenik, *Reframing Albrecht Dürer: The Appropriation of Art, 1528-1700*, ? 2013.
- Eliška Fučíková, *Rudolfínská kresba*, Praha 1986.
- Gisela Golgberg, *Dürer-Renaissance* (katalog výstavy), München 1971.
- Thomas DaCosta Kaufmann, *The School of Prague. Painting at Court of Rudolf II.*, Chicago-London 1988.
- Fritz Koreny, *Albrecht Dürer und die Tier- und Pflanzenstudien der Renaissance*, München 1985.

- Fritz Koreny-Sam Segal, *Hans Hoffmann: Entdeckungen und Zuschreibungen*, in: Jahrbuch der Kunsthistorischen Sammlungen in Wien, 85/86, 1989/90.
- Jane Turner (ed.), *The Dictionary of Art*, London 1996
- Jürgen Schulze (ed.), *Prag um 1600: Kunst und Kultur am Hofe Rudolf's II.* (kalalog výstavy), Freren 1988.

11. Anotace

Název práce:	Rudolfinský malíř Hans Hoffmann
Název práce v angličtině:	Rudolphinian painter Hans Hoffmann
Anotace práce:	<p>Práce se věnuje rudolfinskému malíři Hansi Hoffmannovi. Hans Hoffmann, rodák z Norimberku, byl zprostředkovatel tzv. dürerovské renesance a tradice do pražského prostředí. V rané tvorbě byl ovlivněn nizozemským malířstvím. S Dürerovou tvorbou se podrobně seznámil v Norimberku v dílně Imhoffů, ve které pracoval a na zakázku vytvářel přesné kopie děl. Císařova slabost pro Dürerovy obrazy vedla k rozrůstání souboru Dürerových prací a umění velkého mistra působilo jako výzva na umělce pracující v císařských službách, kteří se s odkazem vyrovnávali. V roce 1585 byl Hoffmann povolán Rudolfem II. do Prahy, před příchodem působil u mnichovského dvora bavorského vévody Viléma V..</p>
Anotace práce v angličtině:	<p>The bachelor thesis is devoted to the Rudolfinian painter Hans Hoffmann. Hans Hoffmann, a native of Nuremberg, brought Dürerian Renaissance and his tradition to Prague. His early work was influenced by Dutch paintings. He acquainted Dürer's work in Nuremberg workshop of Imhoff, where he worked to custom-create exact copies of the works. The Emperor's weakness for Dürer's paintings led to the growth of Dürer's work and the art of the great master acted as a challenge for artists working in the imperial services, who had to cope with his legacy. In 1585, Hoffmann was summoned by Rudolf II. to Prague. Before this event he worked at the court of Bavarian Duke Wilhelm V. in Munich.</p>
Klíčová slova:	Renaissance, painting, Albrecht Dürer, Rudolf II., Hans Hoffmann
Počet stran:	100
Počet znaků včetně mezer:	107 900
Jazyk práce:	Čeština